

M. 15312: 1-50

(v. 27 - s. 50 i 4:o format)

Skåne

Skytts h.d.

Kungs m.

uppt. år 1960

Uppt. av

Nils Otto Lundh Kämpinge

ber. av " " " "

smed ö. hovslagare

född år 1874 i Hammarboås

Smiden. s. 1-50

LUF III

Brev!

M. 15312.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsfor-
kning vid Lunds universitet

Till Folklivsarkivet Lund

Vänder härmed något om Slarvbeslaget om det kan vara
av något intresse, varom inte så i popperskrongen med det.
Jag vill påpeka att jag inte fäst mig vid något honorar utan
jag gör det av intresse om det kan bli till nytta, samtidigt som
jag ju har lite tidsfridriv men jag antager att det i huvudsak är
tillvägagångsättet som är det viktigaste i vissa detaljer.
Jag står gärna till förfogande om jag bara kan uttänna något till
gagn. Skatta det som inte duger. Samtidigt tackar jag för
gåvan och tecknar förbundligast och önskar Gott nytt år.

Kämpinge den 23 dec 1960

Nils, Otto, Lundstr

Minnen av Nils Otto Lundh från flyddes dagar.

1:

Ung och glad i högen gick jag i smedlåra den 1 Nov 1889 hos en duglig men sträng och många gånger orättvis lärarmästare, som gärna ville hålla på gamla skratidens hårda regler, fast dessa voro afskaffade för många år sedan och det fanns även kvar hos en del gesäller, naturligtvis beroende på den hårda skola de även genomgått. Bland annat skulle den yngste lärslungen dra skorna av dem om de kom hem och var i snusen, vidare skulle han putsa och blanka skorna åt gesällen, men så fick han i gengäld hålla även pojken med blanksvärta och tvål. Det första var att göra sig förtrogen med blåsbelyen den skulle blåsa jämt men likvärd hålla god spänning, så det fordrades lite bana att sköta den riktigt. Arbetstiden var lång, vi började kl. 5 på morgonen och höll på till 8 på kvällen med undantag av lördagen då slutade vi kl 7 på kvällen, inga partier förekom utan för mat och kaffe. Arbetstiden blev dock ändrad när vi fick ny verksgesäll fr. kl. 6 om morgonen till 7.30 på kvällen vilket ju inte var så litet på den tiden, fast den var ju lång nog ändå, ty det var hårt arbete, det fanns ej så många demissioner på järn som nu, utan det gällde att skrota, sträckra eller stuka, tills man fick rätta demissioner, allting smiddes med undantag av av hästskoböm, Trädskruvar och Pj. söm men de köptes, så jag fick aldrig lära mig att smida hästskoböm vilket var ett stort arbete, en duglig smed skulle kunna slå 3 söm i en barone, men det fordrades stor bana om alla skulle duga. Hela vintern smiddes förlagsarbete om kvällarne, såsom hult naglar, nauttrar. hästskor m. m. Något skrot såldes aldrig

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.
uppt.år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O.Lundh, Kämpinge
född år 1874 i Hammarlövs sn.

det smiddes upp till s. h. drummar (=ämnen) för hästskar slit-
klaskar till ploglandsidor och tenar. Skrotet packades sam-
man i t. ex. en pipring eller något liknande och värmdes
till hets för att svetsas samman, dessa kallades för "Hattar", det
var ett rätt svårt arbete för det gick ganska lätt att bränna
upp ytterkärnet och då var det slut för den gången detta kallades
att hatten, kallade, men det var ju lite skandal för den som
smidde, så det gällde att vara försiktig, men när hetsen var
färdig, och det skulle smidas, med i vanliga fall tre hammare
då kom det roligaste; gnistor flög hela smedjäu kring och för
det mesta fanns det alltid några bon-drängar i smedjäu om-
kräverne och vi försökte alltid att få så mycket gnistor som
möjligt att flyga på dem, vi vred oss undan så gott vi kunde, - blev
nu stackt det i byxorn in på lären och det blev ett hoppande och
stampande och skrik, ibland hände det att det tog eld i kläderna
så det var inte så ofarligt alltid, men vi smeder hade ju våra
fårskinn för oss så det var ingen fara för oss, men när dräng-
arne varit med om det några gånger blevo de mera förståndiga
och sökte skydd bakom oss så blev det ju inte så farligt, för oss
var det ju roligt att sätta fart på dem, men det hållt man tyst
med. - Efter slutat arbete på Lördagskrävet så skulle jag arbeta
till mig själv i två timmar: (Detta kallades att man fuskade.)
och det dög ej att smita för det stod i kontraktet och Mäster höll
starkt på det, "det är där du skall lära dig handtera Tänger och
Verkstyg". Arbeten fattades aldrig, på den tiden gagnade alla
Träskor och dessa skulle bestås med slitjärn och jorar och så
blev det ju några ören i förtjänst till hjälpen på den lilla lönen
som bestod av 100 kr för tre år. Jag smidde även en god

Skåne

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare

Skytts hd

N.O.Lundh, Kämpinge

Rengs sn.

född år 1874 i Hammarlövs sn.

uppt.år 1960

det bordsknivar och sådde, det var innan gafflar och gaffelknivar
oro vardagliga och jag ^{var} en dugtig eggjärnsmed vilket vär-
derades mycket på den tiden och så var det ju storartat när
Bondmoranne beställde knivar av prajken och inte av mästern.
I hela herten var jag ute hos bönderna och gjorde dagsverken för
mästern, utan annan ersättning, ^{även} att få vara med på löstagarilket
och det var ju storartat fast för det mesta var jag spelemann
där det dansades. Den yngsta lärtingen hade även den stora
förmånen att passa svinen, så det blev ej många löndagar
man var fri, vi hade nästan alltid 2 grisar och dessa skulle ju
ha foder även om löndagen, men man var van vid det hårda
och orättvisa, det hade ju inte dugt i våra dagar, som väl är.
Verktyggen i en lantbosmedja var inte mycket att kurrera för
allt var hemmagjort, både Bärrestrin och gängverktyg
Bärre och gängtappas, men med vara gick det lika väl bra och
bärren gjorde man med vridna skär så arbetade ^{den} nästan, som ett
spiralbär i bära dagar, med gängningen var det svårare, ty det
blev olika stigning på gängerna därför måste varje mutter
träckas, men vanan är ju halva arbetet och det var inte det
hastiga som gjorde sig bemärkt, vi tog god tid på oss.

Allting går, och arbetet utfördes nästan alltid under sång på
den tiden och jag var inte av den tystlåtna sorten, utan sjöng
nästan alltid under arbetet fast låraerna många gånger
avlöste det roliga, men det var inte bara i smedjan jag sjöng
utan även när jag kallades in av Fru, för att vaggas barnen
vilket ofta hände när hon inte hade någon tjänstös och hon
lagade maten, familjen var stor, fyra smeder o lika många
barn så hon behövde gott hjälp. Bland visor som jag sjöng

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.
uppt.år 1960

uppt. o. ber. av N.O.Lundh, Kämpinge
smed o. hovslagare
född år 1874 i Hammarlövs sn.

minns jag en vori en borseu hade följande lydelse
 Men det värste jag nu ser, är att här skall snart bli fler,
 som skall vissas som du fallera,
 Så får lillan minsan, ta sig fram så gott hon kan
 Ligg nu stilla och snällt fallera". - Och det sa ^{var} ställt med,
 men jag fick ingen anmärkning av fru hon var snäll, men
 jag sjöng den inte så mästare hörde det och hade säkert inte
 fallit honom i smaken. - Under vintern 1892, en mycket
 kall vinter fick ^{jag} en elak artad dubbelsidig lunginflammation
 och måste ligga i den oeldade gesällkammaren med 4,4 gr
 feber, det var djuriskt, dörren var stät och snön lade in och
 lade sig på sängtäckret, men den gången hade vi lös och
 han slog larm så jag kom till mitt hem och min Moder måste
 väja till doktorn ty att hemta honom var det inte såd till,
 han staver ut medicin och allt avtapp väl. Det enda mästare
 gjorde för mig när jag låg så sjuk, var att han kom med sin
 komflaska och lilla bjuda "joki"; de talte om för mig sedan
 att jag under febern sagt till honom, "nu är du given med
 din kom när man inte behöver den, men när man behöver
 den är du inte så given", han trodde kanske att det var
 flytsjukan. vad och jag. Jag blev frisk igen och fortsatte i yrket.
 Något av det närmaste att smida var äggjärn, såsom ltor,
 liar och harkelströvar och största konsten var att svetsa
 in stålet, men med lite vana gick det bra och många blev
 specialister på det området vilket ansågs som mycket fint,
 Antligen tog de tre åren slut och för ^{att} kallas gesäll måste man
 göra ett arbetsprov vilket kallades Gesällstykke och skulle
 godkännas av Hantverksföreningen, mitt bestod av en.

Skåne

Skytts hd.

Rengs sn.

uppt.år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare

N.O.Lundh, Kämpinge

född år 1874 i Hammarlövs sn.

övergångskappa, för vilken jag erhöll betygget med utmärkt
Beröm godkänd, men sådana gjorde jag många där;
det var nästan en liten vagnfabrik på den tiden. —
Nu var man kommet i kategorien vandrande gesäller och
det var tid att praktisera och se lite mera än på läroplatser,
och så gällde det vad man tagit vara på av det man hört
och sett under lärotiden, det blev andra bullar än fråga
sig för i svåra situationer, nu gällde det vad man kunde,
men misslyckades det så var det bästa att packa sin kappsäck
och ge sig av till annan plats och så leva i hoppet och en lär-
dom rikare, fast det var ej alltid man behövde skifta för ett
misslyckande. Jag minns en gång jag skulle göra en Yxa, till
en person som var mycket nog på det och när jag fick
den färdig tyckte han att den inte var fin nog, nå, så jag då
gjör en annan jag köpte själv den förste av mästern,
den andre jag gjorde blev godkänd, men då ville han även ha
den förste men det gick inte. Jag arbetade hos en gammal
smedmästare som inte kunde (eller ville) följa med tiden
allt jag gjorde blev för bra han höll på det gamla, men den
konditionen varade inte många dagar, jag var ju ute för
att förkavra mig i yrket och ej gå till baks så jag reste och
kom till en annan som var rak motsatsen till den förra.
men det bara ^{var} vikariat för en skadad gesäll, så det blev bara
ett par månader, men det var lärorika dagar vilka jag aldrig
har glämt och hans devis var, "gör ett gott arbete så vågar
jag taga betalt för det, men det vågar man ej för ett dåligt."
ord som jag ^{hållt} nytta av hela mitt liv. På den tiden fanns ju
varken Gas eller st. svetsning så allt måste ske i fyren

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.
uppt.år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O.Lundh,Kämpinge
född år 1874 i Hammarlövs sn.

men det var inte alla smeder som blev duktiga svetsare, jag hade goda anlag och blev specialit i svetsning vilket kom väl till pass på bl.a. Meks-berstäder. Jag minns en gång ett arbete med en brückeljärnsfläns på en verkstad som jag blev befalld att svetsa vilket aldrig för hade förekommit, (de hade alltid lastats) jag förstod att det gällde om jag skulle få fortsätta eller avsked, det var nämligen arbetsbrist för tillfället, jag tog saken lugnt och tänkte som så, det är inte brätt att misslyckas, men det misslyckades inte och jag kom att stanna länge på den platsen och ansågs som duktig. ~

Vid tillverkning av bagnar var ju huvudsaken att de gick lätt och att axlarne höll smörjan så länge som möjligt och inte gick torra, det mesta av detta berodde på stränkningen av axlarne, vilket inte alla var kompetenta till, detta var ju nästan en yrkeshemlighet vilken man var nogga att bevåra för sig själv, den enda som kunde bli kritisk på det var hjälparen om han hade god iakttagelseförmåga.

På en plats i Trelleborg där jag arbetade hade vi många skare som kunder, men alla svor över sina bagnar för de måste smörjas varje dag och det var ju tidsryttan tillika som de gick tungt, en dag brast en axel och jag gjorde en ny och se, den höll smörjan en hel vecka och då blev frågan varför ej de andra höll smörjan lika bra, jag förklarade för dem vad som var felet och det dröjde inte länge förrän jag hade stränkat om varenda axelända och de höll smörjan liksom den förste och jag var ansed som en duktig, gesäll och dit kom även nya kunder såsom spannmåls och Holhandlare och allt blev gott. ~

Skåne

Skytts hd.

Rengs sn.

uppt.år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare

N.O.Lundh,Kämpinge

född år 1874 i Hammarlövs sn.

Jag arbetade på många platser och från de flesta har man ju några minnen ifrån, både angenäma ^{och} sådana tvärtom, men de trefligare behåller man i minnet och lämna de andra. Det händer ju fler saker än de som sker inom verkstaden jag skall berätta om ^{ett} par tillfällen då ^{jag} är säker på att ha räddat två människoliv från döden, år 1898 arbetade jag i Kriie där somedjars, som på de flesta platser låg tvärs utmed vägen, ja t. o. m. stora landsvägen Malmså - Gåstad vilken hade stor trafik av hästskjutrar. En dag på sommaren skodde jag ett par hästar ute på gården när jag fick höra ett ovanligt lotteljud av hästskjutis och därtill skrek av en kvinna, jag slängde skoverktygen och sprang ut på vägen där jag mötte en hemsk syn, en skenande häst med en stachers dödssträmd kvinna i ryggen, med bara en tygel och en skakel, jag sprang på samma håll som hästen, fick fast i betslet och hängde med någon meter tills hästen stannade och jag ledde den in på gården och fick lugnat djuret, en bit av skakeln hade tappats nära Häglinge och den högra tygeln var sönder så frun kunde inget göra och på vänster sida av vägen var bräddhjul så styra dit hade varit lissa döden. (skjutseu tillhörde en slottstare från Alstad.) efter en stund kom även Plakstaren Tillstådes efter en god sprängmarsch. Vi fick laget både skakel och tygel samt ett sår som hästen ådraget sig när skakeln gick sönder, såret behandlade jag med lite av min egen kamur och Myrsatintatur och sedan gick färden lyckligt hem fast de var bra chockade båda. En något liknande händelse hade jag året efter då jag arbetade i Mellan Greve. Det var på köttan när de

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.
uppt. år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O.Lundh, Kämpinge
född år 1874 i Hammarlövs sn.

hörde in säden där äro ett par hästar skenade.
 Jag hade något arbete borta vid dörren ut till gatan då jag
 hörde ett märkvärdigt ljud och såg mot vägen, först såg
 jag två hästar i full galopp, så bagen och ett långt rep
 med lassmeden vidhängande, men därpå satt körsveparen
 en äldre man, med ena foten insvärjd mellan repet och
 lassmeden, jag hann bara se hans södförskräckte blick,
 något annat blev det icke tid till, jag slängde tafflorna och
 satte av i fullt språng smält över en trädgårdstomt och
 hann fram innan hästarna, som måste följa vägen som
 gick i vinklet, goda råd är dyra heter det ju, men det gäller
 även att tänka och handla snabbt, jag sprang med och på
 ens hästen fick tag i selen och med språng i sadeln var jag
 uppe på ena hästen där fick jag fast i tyglarna och kunde
 stanna dem - varom inte hade mannen gått en säker löd
 till, då hade han fått åka på vägen med bakken minst två
 kilometer till en gård dit hästarna hade varit. Tack vare
 övning från Regimentet kunde jag utföra de rätta greppen
 vilket eljest varit omöjligt, men detta hade nära blivit som
 med Grosshandtarens häskar, det kostade honom många
 systrar, men det var bekning nog för mig, på den tiden var
 kadesinga medel för eller premier för säddret, men bara
 hänskan av att ha gjort det och lite beöm och beundran
 var för mig mer än nog. — På en plats jag arbetade var
 jag med om min första strejk, men den varade inte länge,
 då var två gesäller som blevo överens om att sluta jobbet
 för matens skull, på den tiden fick en måltid som kallades
 middagsafton, som för det näste bestod av en smiten flotters
 mat utan tilltugg.

Skåne
mSkytts hd.
Rengs sn.
uppt. år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O.Lundh, Kämpinge
född år 1874 i Hammarlövs sn.

men det var inte detta vi klagade på, utan vi ville
själv smita våra matar som vi kallade landgänger, för
det var ju inte alltid man åt lika mycket och nåkade vi
lämna något någon gång så var det säkert att de blevo
mindre nästa gång då man kanske var mera hungrig
och då klagade prästarna att de ej blevo mätta. Det var en
2 die Maj och vi hade varit i staden den 1 Maj, vi voro över-
ens om att sluta vår plats så vi blevo liggande på morgo-
ren, men när det var tid att börja arbeta infann sig vår
mäster och kallade på oss, vi upplyste honom om vårt
beslut och då var hans fråga vad som fattades, han fråga-
de om vi ville hava mera betalt för det kunde vi få, på
den frågan blev mitt svar, nej, jag har betalt mig, men
jag tycker min kamrat har fått litet fast det angår inte
mej, men så kom jag med matfrågan att vi själva ville
bräda våra matar och detta bifölls och så tillade mäs-
ter, kläd nu på eder och kom in o drick en jötk seu kan
i gå i smedjan igen, vi lydde honom och från den dagen
vankades 11 jötk varje dag, matfrågan ordnad och strejken
slut. — Medan jag är i berättartagen skall jag tala om
en annan händelse som jag minns från unge får samma
tid. Jag arbetade i Bonarps smedja och den ligger strax
intill Föderåsen, på en dag var det sträng åska vilket ju
ofta är fallet i de trakterna, jag hade hört att det ej var bra
att ha fyr när det åskade, så ställde jag vid filbänkarna
med något arbete, då bar det sig att mäster kom i smedjan
han såg att jag arbetade vid bänken och frågade, är du rädd,
jag svarade att det ej var bra att ha fyr när det åskade, men

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.
uppt. år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslägare
N.O.Lundh, Kämpinge
Född år 1874 i Hammarlövs sn.

han delade inte min åsikt utan ställde sig vid fyren och började arbeta och sade till mig, ja ble vid hänsen så länge, men det ^{dröjde} inte många minuter förrän jag hörde honom yttra. — Ba, jävaren va dé, men o likren syn, allt det smutsiga vattmet i träget var försvunnet och snäster liknade allt annat än smed och försvann från smedjan i största hast för rengöring och ombyte, någon annan skada skedde inte, men det är klart att vi fick oss ett stille grin efteråt. Det troliga är att ett nedslag inträffade i närheten. — Några dagar därefter var det tid för mig att ifinna mig i Gungbyhed där Regementsmötet började den 22. Aug. men det var ju bara att gå tvås över heden, ~~och~~ min givna plats var i Skottallet och händelserna där hör ju knappast hit och är allt förmånga att lid rösa, men jag skall tala om ett litet inter-messa även därifrån, som kunnat bli lite obehag för mig och samlingen kommit i dagen. En av hästarna var knubbitare och hade slukat luft så den fick väderkollik och som hovslagare tjänstgjorde man även som hästsjukvårdare, vid sådana åkommor skulle hästerna gnidas med en flätad kalnviska vitket var ett hårt jubb och för att spara kaelen beagnade jag mig av en ^{unnan} metod fast den kanske inte var lovlig, men radikal, jag smorde in de mjuka delarne vid och under lumsken med Terpentin och sände hårt och hårt att motionera ute på heden och det dröjde inte länge förrän medlet böjades värka och sticka i skinnet, Männen började sperka efter bukten först sakta men sedan allt häftigare varför vi måste öka grinskaftet med en lång lina ty han gick på två ben

Skåne	uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
Skytts hd.	N.O.Lundh, Kämpinge
Rengs sn.	född år 1874 i Hammarlövs sn.
uppt. år 1960	

mer än på fyra så folket trodde att dyret hade blivit
vansinnigt när det hoppade och dansade värre än en
bitushäst, men med det var ingen fara och baderspänn-
ningen lenade efter en stund. men det värsta var att det
hände mitt under pågående kyrkoparad som hölls
blott en bit därifrån och de som såg dyret hade svårt
att hålla sig allvarsamma. Halkiken gick över och hästen
blev bra för den gången, men jag aktade mig noga för att
tala om rättte förhållandet för någon mer än för veteri-
nären, som när jag omtalade behandlingen endast ut-
brast, Du är då en riktig lösing och skrattade lite. —
Sedan mötet var slut styrdes krosan mot slätten igen, men
för tillfället var det svårt att få arbete i yrket varför jag gick
ut på luffen där jag sammanträffade med en annan
kollega som var ute i samma ärende, men vi kunde
inte finna något arbete i yrket varför vi följdes åt till
en Bondé med vilken jag var bekant och åtog oss
tunnland sörbetor för uppställning och det gick bra
trots att det var ovanligt arbete, men arbetslös har jag aldrig
tyckt om att vara. Efter betupptagningen skyljdes våra
vägar igen jag satte kurs på Trelleborg och tänkte för-
söka få arbete där. — det fick jag också, men inte på
så vis som jag hade tänkt. — jag träffade en bekant
Murare, som för tillfället körde skarestyrt, han un-
drade vad jag ^{hade} för mig och om jag hade något arbete, Nej
svarte jag inte för tillfället. — han sade då, Du vill inte ta
digg på att köra dessa hästarne en veckas tid för jag har
så mycket annat att göra, om jag tyckte det var synd

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.
uppt.år 1960

141
uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O.Lindh, Kämpinge
f ödd år 1874 i Hammarlövs sn.

att neka åkaren för han har blivit slagen av en häst. —
Jo, jag kan ju försöka och det gjorde jag, men det var ju
ovant och hårt arbete såsom steyning m. m., ungefär en
~~en~~ vecka var jag åkerkusk och under tiden straffade han
mig arbete i gäret hos en smed i staden. Det gick så till att
han en dag sent i veckan kom till smedjan och mästern
beklagade sig för honom att gesällen hade slutat och han
hade svårt få fatt på annan. Det kanst du jag kan ordna
åt dig så åkaren, jag har en gesäll som kör mina hästar
men nu skall jag själv ta vid på måndag så då är han
ledig. — Skicka hit honom på Skessan och det gjorde han
och jag fick platsen och därmed slutade min vandring
och en annan begynte. — Jag nämnde ordet vandrande
gesäll och sådana fanns min ungdom inte då för, det
var i vanliga fall dugliga arbetare men de stannade i
vanliga fall inte länge på en plats, det lög i deras natur att
liksom Nomaderna vandra omkring med lätthammaren
så länge kassan räckte och den förstärktes genom bettleri;
Det var nämligen en oskrivare lag att varje mästare gav
dem 50 öre och gesällen 25 öre. De voro försiktiga och väl
underrättade genom varandra så de sökte inte arbete
där de visste att sådant fanns och de ^{hadde} vissa platser där
de träffades och de vandrade över mest hela landet
och klart är att de inhämtade god praktik och såg
mycket. Den äldste av dem jag kände hette Jyrsson och
kallades "gamle Jyrson", en mycket duglig kagns och
äggjärnsmed, men när han var på luffen så gick både
rubb och stubb" det var i vanliga fall raksnivver som

Skåne

Skytts hd.

Rengs sn.

uppt.år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare

N.O. Lundh, Kämpinge

född år 1874 i Hammarlövs sn.

gick sikt innan han började arbeta igen. Han dog i Trelleborg. Så var det även två bröder (Hans och Johan Sjötin) med vandrarblod i ådrorna, den sista jag minns och gav en slant harkotsä nämnet Jepsdau och jag tror han finns i livet ännu och befinner sig i Malmö. Dessa ^{var} de mera bekanta här i södra delen av landet, men det ^{var} ju inte alla gesäller som bar av samma typ som de nämnda. — I den smedjan jag lärde honom en gång en landsande gesäll som hittat en halv hästsko på vägen, han kom ö hälsade mycket artigt och uppträdde även belevat, samt frågade om han under vår middagsrast fick göra sig en kniv av biten han hittat för han behövde raka sig, — kniv av den biten sade mästern: och följande honorn skryft: Kan du göra en kniv av den biten, som du kan raka dig med, skall du min själ få en krona av mej och även mat och brännvin, men var så god! — Jo men, medan vi åt middag smidade han en kniv av biten och filade till den, så när vi kom ut och skulle som vi trodde se ett monster så fick vi se en fin kniv i dolkforn men utan fäs. Hur det gick till med hårdningen vet jag ej, det blev ingen blodgrö, han sade till mig kan du skaffa mig en spann vatten, jag tog en spann och gick ut på gården och tog upp vatten ur brunnen men jag tog mig ej så brått så det dröjde väl något, men när jag kom med vatten låg kniven färdig på plåten i fogen, det var säkert hårdningen han inte villerisa, det enda jag såg var en flaska som han stoppat i innerfickan. —

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.
uppt.år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O.Lundh, Kämpinge
född år 1874 i Hammarlövs sn.

Han fick hjälp att sluga kniven och sedan råkade han
sig inne i köket, under tiden han var i köket kom det
en träskomakare till smedjan där vi ju talade om
händelsen och så kom vandraren och vältraktad han sålde
kniven till träskomakaren för 2 öre, Johan Pärsson
hette han. Jag har med egna ögon sett den kniven efter
många års användning men då nästan uppslitet och
träskomakaren förklarade att bättre kniv hade han aldrig
haft. Så de vandrande gesällerna var ej alltid vilka som
hållt eller av sämsta slag.

På tal om vandrande gesäller så fanns det en hel del andra
än de omnämnda som jag hört gamla mästare tala
om, men som jag ej personligen kände, bland andra den
violt kände Engletorn, men han var från Skåne
stäm som ju hade rätt så många förmåner, bland annat
var ju varje Plott och Herregård samt även Prästen skyld-
diga att bjuda dem mat m.m. därom talar ju de gamla
gesällvisorna, — en lydde så här: "På vägen, så trägen
gesällen vandrar fram, och när man kommer till en stuga
bönderna stå på rad och buga, blott man är en van-
drande gesäll. —² Baronen, Patronen som uppå Herre-
gården bor och Prästen, förästen som ejest är så stor
Han kröker ryggen helt i vinkel, tager fram sin
bästa finkel, blott man är en resande gesäll."

Härav förstår man ju att ^{det} var något storartat att inne heva
Piss som vandrande gesäll. Ett citat av en gesällvisa
lyder så här; God afton herr Pastor jag skall ej nåt begära
men en liten slant kan ni mig väl förära, ty jag är en

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.
uppt.år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O.Lundh, Kämpinge
född år 1874 i Hammarlövs sn.

resande gesäll, jag har gått hela dan, sen jag gick från stan och det är som ni ser jag orkar ej mer och mat av er jag ber." Bland några jag hört talas om, av mästare som jag arbetat hos var en, som ~~han~~ kallades Petter fjortandagss, något annat namn har jag aldrig hört och det kom sig väl av att han aldrig stannade på en plats någon längre tid, en annan av samma kaliber under min tid kallades, Wilddjuret, men han var även namnet Holmkröst. Här fanns även mästare som tog emot dem med tacksamhet för en kortare tid och liten betalning, men dessa gesäller var inte outvecklade av orts befolkningen i vanliga fall. Således berättas om ovannämnda Engletorn, att han en gång ej kunde få logi i hela St. Hammars by, varför han mitt i natten gick upp i tornet på kyrkan och ringde med ena klokan en lång stund, alla som lagt sig för ju upp och trodde att idem var lös, men de såg ingenting av eld och till sist blev ju syndarene upplått och tillspott varför han ställde till detta mitt i natten: Svaret blev: "Barmhertigheten är död", han fick logi för natten men med löfte att försvinna från orten dagen efter vilket han även gjorde. Senna händelse talade en infödd, Hammarsbo om för mig (det var min företrädare P. Holmberg) och även andra har talt om det och jag betvivlar det ej efter alla sagor jag hört om den Gesällen, men hans munlighet var nog bättre än hans yrkes skicklighet, en mästare talte om för mig att han, Engletorn skulle göra en sak åt honom, men brände

Skåne
Skytts hd.

Hengs sn.
uppt.år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare

N.O.Lundh, Kämpinge

född år 1874 i Hammarlövs sn.

järnet sänder och för att urskulda sade han förbannat dåligt järn mästern bar, - ja, svarade mästern dåliga smeder får alltid dåligt järn! Ja de må jag min själ tro, för på andra stället kan man hitta någon riktig bit men det kan man inte här, att det blev avsked är ju klart, men många sådana sägner hörde man om dessa Vagabonder. —

Gesällivet var vällående men intressant och många minnen är oförglömliga, på ett ställe jag arbetade som andre gesäll var det så, att verksgesällen alltid fick lite extra så t. ex. skulle han ha lite fint bröd, men inte vi andra, brödet låg i ett skåp där han satt, så skulle han ju skära bröd till oss alla, men det var ju grovt bröd, så när han slutet skära det tog han fram det fina och skars ett stycke till sig själv, men det tyckte jag inte precis om utan en morgon när han böjde skära det grova tog jag fram det fina och delat ut till dem andra och det bar sig så att där ej blev något fint till honom och (det var ej meningen heller) att han blev besviken är ju klart, men vad var att göra än säga till matmodern (en dotter) om inte han också kunde få lite fint bröd: där är i skavet sade hon, - nej sade han det tog systerömmen och han fick nytt bröd, men det blev till oss alla efter den gången, att mina aktier sjänkte hos äverordnade och steg hos underordnade är ju klart, vi var tre gesäller och Blårångar så det gick ju rätt mycket åt. Vid ett tillfälle på samma plats fick vi hem en Vagnlast smideskol och jag blev ombedd att

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O.Lundh, Köpinge
född år 1874 i Hammarlövs sn.

uppt.år 1960

M. 15312:17.

hjälpa till med lossningen vilket jag även gjorde, men det var ett riktigt bussväder det regnade och snöade så jag blev våt som en disstrade, till sist följde jag med hem för att byta kläder, nu var det så att för varje lass som kom hem skulle kusten in och ha kaffejök och beresgesällren skulle bjuda in och hålla sällskap, men jag blev ej inbjuden varför jag själf-
mant gick in, drack kaffe och blev bjuden på endast en sup vilket jag tyckte var väl magert varför jag sporde om det inte var meningen att jag skulle ha mer än en så illa som jag varit. - ja bevars det fick jag ju men jag behöll glaset i handen tills jag fått fyra supar vilket ju inte var artigt, men i mitt tycke välförtjänt när beresgesällren fått minst det dubbla. - jag träffade honom sedan vi blivit egna mästare och vi hade roligt åt det skedd-
da. - jag har talat om mindre dugliga gesäller men det fanns även sådana mästare, bland andra arbetade jag hos en som var bättre glasmästare, än Smedmästare, (Nilsson i Krie) en gång gällde det skoning, av en häst, den var låghalt, hade haltat flera år på grund av fel korbeslag. Nydigen kommen från Knappr insåg jag genast felet och påpekade detta för mästern, men det ville han inte höra på utan såde gå i inn och få mat så skall jag göra skoni ardnung medan i åter, - ja det gjorde han också, men ack de litnade mera en talbritz än ringsko, så sade jag, de

Skåne

Skytts hd.

Rengs sn.

uppt.år 1960

och ber,
uppt. av smed o. hovslagare

N.O.Lund, Kämpinge

född år 1874 i Hammarlövs sn.

18: M.15312:18.

skorna han mästern själv lägga under för ^{slä}släligt arbe-
te vill inte jag göra där har jag ju ingen nytta av min
skola och vad jag fått lära där, utan nu slutar jag så
för mästern sko som han vill, jag tog en spammotten
och skulle tvätta mig, men då grät han och tiggde och
bad mig stanna och göra som jag ville. Jag tyckte
syndam honom och fortsatte mitt arbete sedan jag
gjort iordning två andra skor sådana jag föreslagit.
Sitt blev bra och inte minst hästen och jag fick dricks
av hästens ägare som yttrade dessa orden. Hästen har
hållit i fyra år tills mig, han sålde den kort efter för bra
pris vilket jag blev mycket tackrad för tillika som jag
var en erfaren betrikare. Det slutade inte riktigt bra
med detta, ty härringen (vilken inom parentes) var
ett stycke av H:n, fick ett obotligt hat till mig och
försökte på alla vis att göra ont för mig, men till sist
gick det för långt, (det var den enda matmål jag varit
ovän med under gesälltiden) så att jag en söndags morgon
måste göra mig respektivad. - jag högg fast i detta "flask-
bäste" med båda händerna och placerade henne på en
tvättgryta i köket, jag var spikmytter och det var inte
min mening att göra henne något ont (fast jag lötsades
och hotade) då kom mästern med andan i halsen och bad
för henne, fast han var värre mot honom än mot mig,
han sade jag behöver väl inte köra efter dånsmannen,
nej så jag, det behövs inte jag ska min själ vrog hålla
härringen i styr, ja, ja så han jag mente inte så, - men
härringen blev snäll efter detta och han förstod nog att
jag inte ännuade

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.
uppt.år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O.Lund, Kämpinge
född år 1874 i Hammarlövs sn.

Stanna länge ty vi fick bättre mat också. (Efter någon
tid lämnade hon sin man och jag tror att hon ^{var} baso
glad för det.) I samband ^{här} med vill jag tala om ett par
händelser till om den familjen så kanske kan läsaren
härav bitda sig en bättre uppfattning om dessa personer.
Nilsson var Smedson och född på platsen och hon var
Smeddotter från Eskilstorp, hennes o faders namn
behövs ej nämnas. Nog ar, Nilsson hade ett gott bem, men
enligt många mening ett blent huvud och därför går
det lite besynnerligt till ibland. På hans tiden när han
böjde tänka på giftermål, han hade utsett sin hjärtevän
och efter tidens sed sträckades en person iväg att fram-
föra ärendet, (sådana äktenstrapsförmedlare kallades
"Spännare") denne fullgjorde sitt uppdrag, hans svarte
ja och allt gick efter beräkning, men sedan böjde det
med lite småbekymmer för Nilsson, det värsta var penning-
brist och för att betala arvode åt spännaren måste han
sälja sin enda ko och när befolkningen däromkring
fick veta det sade de såhär, - Nilsson sålde en ko och
köpte en annan. När det så blev tid för lysningen skulle
det ju drästköt till och då frågade Drästen om det var
någon dugtig och bra karinna han skulle gifta sig med.
Ack ja, hon kan både sylta och safta o hon tar hälften
röda bär o hälften svarta för det skall ^{de} mindr socker
ät, ja ja, så prerten jag menade om hon var någon
flitig kyrkobesökare, Härtill svarade Nilsson utan betän-
sande vill hon inte ska ja mer själ fara henne,
detta blev stort löje i hela byn, en lantbrukare talte om
det för mig. Det blev ett barnlöst och olyckligt äktenskap.

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.

uppt. år 1960

uppt. o. ber. av N.O.Lund, Kämpinge
smed o. hovslagare

född år 1874 i Hammarlövs sn.

När så tiden kom att jag skulle slutta den anställningen blev det gråt och tångåftissådan som det heter han tiggde och bad mig stanna, nej sa jag, troe Mäster jag går här och blir utskädat av hans härring - "det var också nånting för dej en kort tid emen jag stackare som skall dras med henne jämt", jag gjorde färdigt ett arbete som vi hade till järnvägen (Kontinenten byggdes det året) sen slutade jag och bad Gud bevare mig från gamla kärringar. -
 Siman jag går vidare skall jag förklarhetens skull nämna att jag då arbetade under gesällnamnet Sjöström ifall dessa rader skulle falla under ögonen på någon av dåtidens bekanta, som kämmer till förhållandena. -
 Medan jag är i berättartogen vill jag även amtala ett par andra upplevelser från ungdoms och militärlivet. -
 Jag har nämnt att jag tjänstgjorde som dövslagare vid Skanska Dragonregementet där vi var ett trettiotal, men jag tror inte att vi var mer än 4 eller 5 stycken som bäst sömnyrket varför det är lätt att begripa hur pass yrkesmän de Coro, detta bitnade även en vattensamling utanför stallarna om med ständigt stäene hästar i battenryttarne berorende på dåligt utträttat hovbeslag. Detta var ju lite gemant för hovslagaren, men det var så vanligt så knappast någon tänkte på det. Men nu gäller mig själv och som även blev observerat på högre art; en fredag hade jag skott en häst som skulle gå i kapploppning om Pändagen och allt gick bra, men om Måndagsmorgonen när jag gick runden rapporterade ryttaren att hästen var halt och mycket irriterat, den var mycket halt,

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.
uppt.år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O. Lund, Kämpinge
född år 1874 i Hammarlövs sn.

jag undersökte foten och konstaterade att det var senklapp men för säkerhet skull tog vi henne till skostallet. Tog bort skon och undersökte hoven grundligt, men ingenting fattades hoven, men så fort jag kände på sensorerna reagerade hon skarpt, så det var ju glädjande för mig och jag språkade fast skon igen och rapporterade fallet för Veterinären, (Kasmissan) Vid det tillfället stod även Översten (Björnstjerne) och och hörde vårt resalerrang, Veterinären drog upp sin visitertång ur ena stöveln och böjde kramen av alla krafter på hoven och nyskodd som han var med tunn suba ~~att~~ ^{skodde} ~~än~~ ^{än} ~~manade~~ ^{manade} något men obetydligt, - ja ta skon från och sätt henne i vattenspiltan var hans ord, men ej mitt, jag talte om att jag nyskodd skon förvä och undersökt hoven och fummit den fel på, men här sa jag, tog ett grepp om benen och hästen kastade foten framåt och fram oss och jag fick rätt, Översten skattade till och gick, men vad han tänkte vet jag inte, men varken den eller någon annan av mina hästar kom att stå i vattenspiltan under de ären jag tjensgjord som havslagare. Sluruvila denna händelse hade samband med kammaren och jag ej, men jag tror det, för jag vet att min person kom på tal inom officersmässen. -

Arbetet i skostallet gick så till att den ledige havslagaren skodde hästarna efter som de kom, oberoende vilken skvadron de tillhörd, men det passade inte mig eftersom det fanns så många dåliga havslagare, så då kunde ju hästarna på min skvadron bli sämre skodda än om jag själv

Skåne

Skytts hd.

Rengs sn.

uppt.år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare

N.O.Lund, Kämpinge

född år 1874 i Hammarlövs sn.

skadde dem så jag nekade helt enkelt att ska till de andra. Detta stötte s. o. s. på patrull och basen höll på att bli ond när det alltid förut gått till på det viset, men jag höll på mitt och förklarade att var vi tre hovslagare på skvadronen och jag ensamt skulle sköta skövningen så betydde jag mig ej om de andras hästar (fast jag gjorde det ändå någon gång när jag var ledig) och så blev det som jag ville. Vilket resulterade i att på 7 skvadronens blad i arbetsboken fanns endast mitt namn blad efter blad och det fanns även på flera av de andra bladen; (av de två andra på 7de av hovslagarna skötte den ena om sjuka hästarna (sjuka = stallet och den andra var basen för att, och skötte boken). På en dag kom regimentsveternären på visitation och när han kom till 7 skv. blad och endast såg ett enda namn blev han intresserad och ville pröva se och tala med mig fast det gick inte, (ty jag var på en annan plats) och när han undrade var jag var svarade basen att jag nog var i skvadronen och ansade hästar, fast han visste nog var jag fanns, han kände nog även sig lite stött över de många enmansbladen han också tror jag. Doktor gav order att jag skulle infärma mig hos honom nästa morgon, kl. 8, vilket jag även gjorde, med med blandade känslor ty jag trodde det fråga om förhör och utskällning, som var vanligt vid försømmelse; men, o, nej, det blev beröm och t. o. m. lovade han mig befordran om jag skötte mig lika bra härnäst, så jag väntade rätt bra under tiden jag var hos honom. O, vilken härlig dag var när jag gick därifrån, vi resonerade rätt mycket och var

1875-1881 108

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.
uppt. år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O.Lund, Kämpinge
född år 1874 i Hammarlövs sn.

mycket förstående och jag var hans bästa man vilket
han senare bevisade i handling på ett hederligt vis. -

På den tiden var det brukligt att bränna Regements
och stravadrons märke på hästarnas ~~uttryck~~ ^{öron} vi även gjorde.

Vi hade förrådet på Öllerrevads kloster och dit skulle ju
~~fr~~ grejorna igen innan vi lämnade mötet. -

En dag fick ungefär halva antalet order att vi skulle till för-
rådet för reparation och betaltion, vi samlades vid skostallet
med R. Veterinären som ledare och det var ju flera ^{saker} som
skulle med dit, bland annat brännjärnen vilka boror rätt
tungt, de gamle voro mera sluga än jag som var yngst,
så var det en "sjeloggjord" bas, "Hallström", som sprang
och ordnade med vad var och en skulle ha med sig,
han ordnade så att brännjärnen kom på min lott de var ju
svårast att transportera, - men det skulle han inte gjort
ty här och någonstans kan tillämpas de ^{är} kända orden, den
som varit först han skall vara sist. När vi var färd-
iga för avmarsch erbjöd sig Hallström att ^{läsa} Jotatons
väska och kappra, men nu kom de ord jag länge önskat,
Jotatons ställde följande fråga, vad har Hallström tänkt
Lundh ska hära! Jo, jag tänkte brännjärnen svarade
han, men då utbrast Jotatons i barsk ton, Lundh, Lundh,
han skall alltid ha det räligaste, Lundh kan ta min
väska så kan Hallström ta brännjärnen för han är ju
störst! vilka känslor Hallström fick lämna jag åt läsaren
att tänka sig, mina bet jag själv. - Komna till förrådet blev
det föreläsning och visning av instrument många slag,
kanske några av dessa bar av nyare årgånger och obekän-
ta för de äldre ty det fanns flera som de ej visste namnet

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn.
uppt.år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O.Lund, Kämpinge
född år 1874 i Hammarlövs sn.

prä eller vad de skulle användas till. Då var det åter jag som var den "store mannen" bland dem, ty när de ej kunde besvara frågan, så var det alltid detsamma, gå bort och fråga Rueden, om alla mina svar var rätta och jag ej mer de blev godkända och så fick de sig en bra sträpa av dottern, men det är ett märke att jag hade kommit från skolan prä bören och hade namnen i gott minne och ^{vad} de skulle användas till.

Att jag stod i höga nummer hos honom förstod jag och att min person dryftades på officersmässen det blev jag även klok på, ty nästan alla officerserna sade ifrån ^{tem} betjänterna när deras hästar skulle skos att om jag var tillstädes skulle de be mig göra det och jag gjorde det med glädje av mer än en anledning, ty alltid fick ^{jag} dricks men det blev ju ändå billigare än låta pjestols smederna göra det och han ville helst slippa. —

Någon gång förekom det även lite roligheter och skoj bland så många, vi var ju nära tusen man så där var många talanger och vi ställdes till med flera slagupp-
tåg, för det mesta oförargliga men uppriktiga. En kvällen bestöt jag mig för att spela "Domptör", jag hade ett par man vilka jag utklädde till elefant, vilket var ganska enkelt, två filtter en madrass, en handduk och ett brast skäp och jag hade den bästa "Jambo" som kan önskas, något kostymerad och med min Magdeburger red jag omkring bland tätt och Barackas spelande och sjungande och alla skulle ju se vad som stod på, för det blev fastigt liv o vi hade skoj värre. —

Skåne
Skytts hd.

Rengs sn.

uppt. år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare

N.O.Lund, Kämpinge

född år 1874 i Hammarlövs sn.

Så bar det sig att Kyttmästare Lihlberg på väg mot
Offisersmässen korsade min väg och jag måste av-
min Jumbo för att hälsa (så dant det gick) det var lite
skumnt så han besvär med att bli på det klara vad det
var, jag var nästan beredd på arrett, men tvärtom, han
sade detta var ju en rätt tillställning du får rida bort
till Mässen och visa din Elefant, vilket jag även med
glädje gjorde och så var det ju nästan ordet. Vi mot-
togs med stort jubel och jag måste in och spela gamla
Bondpolshor på verandan samt tala lite om Afrika
där jag hemtat min Jumbo bland urskogarne.
som belöning fick jag av min skvadronschef 2 kr och
en butelj. vin, men som jag var lite maskerad så
hände inte alla igen mig, bland dem min arvfullna
Veterinär, så jag hörde honom fråga en "Löjtnant Bergen-
stråle," men vem är det och fick till svar a, de, är väl
lundskan kan jag tänka, vi voro bekanta från Lystad och
han kände sin G. L. A. för det var inte första gången vi
spelade pjäser, men det fordras lite förstånd att spela
tosing om det skall gå bra. — "Nya äventyr väntade, ty"
nyligen hemtrammem från Ljungbyhed och krögartivet
gick jag en kväll att hälsa på en kär kån (flisk förtär)
hon tjänade på en gård (i hemmetör) och för att inte
oroa husbandepolset begagnade jag ett gavelfönster
för både in och utgång, in gick bra, men utgången var
lite besvärligare än jag hade tänkt mig det hände en för-
arglig malör. huset hade mycket hög grund och under
fönstret stod en bur med ankor nu bar det sig inte bättre

Skåne

Skytts hd.

Rengs sn.

uppt.år 1960

51531

ber. o. uppt. av smed o. hovslagare

N.O.Lund,Kämpinge

född år 1874 i Hammarlövs sn.

än foten slant på avsatsen och jag hamnade mitt bland ankorna och dessa skrek af alla krafter så hundarne höjade också skälla, för mig var det endast att försvinna fortast möjligt för att undgå uppläkt, men det värste förestod, något av det förärgligaste jag varit med om. Det skrevs så ofta om en mans väg till ena priga och den vägen kan ibland bli rätt besvärlig det får jag erkänna av egen erfarenhet. När jag lämnat ankuburen sprang jag snett över trädgården som omgavs av en jordvall, nåja, ett språng över den intet ant anande hamnade jag i en kalkgrav som låg utanför och hur jag såg ut när jag kravlat mig ur den kan lättare tänkas än beskrivas och mina byxor det var rätt kallt men vad var att göra, sådan kunde jag inte gå utan av med byxorna och ner till en å, som flöt fram en bit därifrån och skjölje bort kalhen men du misste de blevo kända som en dikttrase, jag sprang hem så fort fort jag orkade och till all lycka var det Ländags morgon så byxorna kan torbrändes dagen och jag måste stanna hemma och ingen fick reda på det skeddade mer än min moder. Ja så slutade en skön natt varav jag har minnet kvar.

Det jag nedskrivit är verkliga upplevelser och ej uppblåsta eller fantasi ty ^{det} hade det ej varit något av mitt eget liv och många äldre levande kommer säkert ihåg något av det anitade. ————— X
F.d. vandrande gesällen N O Gjöström. — senare
Nils Otto Lundh Trånginge.

Skåne
Skytts hd.
Rengs sn
uppt. år 1960

uppt. o. ber. av smed o. hovslagare
N.O.Lund, Kämpinge
född år 1874 i Hammarlövs sn.

ACC. N:R M. 15312: 27-50. (s. 1-26 finns i ett större stycke folio)

FOLKLIVS
ARKIVET
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Nils Otto Lund, Kämpinge*
Härad: *Skjotts* Berättare: " " "
Socken: *Reng* Berättarens yrke: *smed o. hvarslagare*
Uppteckningsår: *1960-61* Född år *1874* i *Hammarlöf*

I medlen. s. 27-50.

LUF 11.

Inlägg

2/10-66

Från Pons Jätt
något om härbeslaget

ACC. N:R M. 15312:27.

Den gammalt Ponsdjuret är den väl ingen sarsa på men enligt Bie
 och är det värt ätita i de Mask 4-23. samt 5 omk 27-5 och 33-25 och
 flera andra ställen. Men när det började att sko hästar och vi i stäm
 man förmodar att det började med krängen. Till smedens yrke hör ju
 även spaning av hästar vilket är ett nogt arbete då det ju gäller
 behandling av levande varelser. I vilket tillstånd näter hästerna sina
 hovar på naturligt sätt och den söker då andra områden än värms
 hårda och skarpa vägar men som husdjur blir de avvarlunda och
 därför måste hovarerna skyddas genom en konstgjord bädd som
 kallas hästsko. Att sko hästar är ett nogt och många gånger svårt
 arbete. Men lusten driver arbetet såväl här som i allt annat och det
 fondras mycket för att bli en god harslagare, det är
 som ordspåket säger "fast och väl är en konst." Jag fick börja med
 det när jag varit i lära 1 och 1/2 år vilket är ovanligt tidigt, men det
 berodde på att gästerna skulle ut på exercis och måste behärska ha
 någon som i nödfall kunde lägga en sko under om han var
 frånvarande. Jag hade stor lust och det var ju även storsattat att
 så ung få börja med det, jag gjorde så gott jag kunde och det

Landskap: Skåne Berättare: Nils Otto Lundin
Härad: Phylla Berättarens yrke: Lant- och Skovägare
Socken: Åsne Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1960 Född år 1874 i Hammarby
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

dröjde ej länge förrän jag blarade det rätt bra och t. o. m. så bra,
att en lundhövare sade till mästern, jag vill inte ^{huv}gesäsa ett sk
till mig, pågen gör det mycket lättare än han och en sådan fästens
sann jag blev naturligtvis stolt över sådana ord och bad mig om
om göra det så bra som möjligt, med ämning kom ju färdighet
och ju färre man blev färdig med en häst ju lättare var det ju och så
för den som höll upp foten och så fick man berömmelse uti det
lätta av allt för att fullföra det efterlängta målet som daglig
hovslagare. — Det svåraste är visst inte själva skoningen, utan
förmågan att ledarna se en häst och vet ändringar som
bär göras för att få den rätta fotställningen och därmed gångarten.
Det är med hästen som med människan, alla har inte samma
fotställning. Människans benställning benämnes t. ex. hylbehnt,
sherbent, knobent och labellent. Hestens, Markträng, markvid,
Fransyski, Kobent, bratskent och Labellent, därtill kommer alla
fellidningar på hoven såsom, Fullhov, Platthov, Sherhov,
Skälhov, Trånghov, Rockhov, Björnfot, samt de allmänt före-
kommande, Stengaller, hovspricka, hornspratt a. s. v. —

Landskap: Skåne Berättare: N.O.Lund
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1960 Född år 1874 i Hammarlöv

Upptecknare: berättaren

I fyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

Det säger sig själv att dessa åkramnor får behandlas på olika sätt och olika beslag, det är här som så många felar. En del besjörer det inte, en del är litigättiga och frågar inte efter hur det blir, bara en stor kramnor under så får det vara med det. Ja, tro om de som varit på hovberstagskola har begått stora fel och låtit hästägaren bestämma hur hästen skulle ska ritet kunnat bli tvästemmet vad som borde göras. Det förklarar rätt efter att hästen bara skiten skan i Tån och ej trakten, men då är hästen "synde" och har antingen den klapp, galler eller någon annan åkramma och säger ej trampa på beholdeu av skan (i synnerhet frambenen) ty högenar är em han är in, a, a, krahnenad och behäver ha stöt av bakas, kanske höga sadana, för stungaller måste man skära bort av kramet så att inte skan trycker därpå, för var i hosen måste man öppna så det kommer ut. o. s. v.

I stället för påställning skall man tårakta skan så Tån kramnor så högt från marken som möjligt och så höga bakas, då säger hästen åter trampa mer med beholdeu av skan och de krahliga frambenen sätta sig och de höga bakarna ersättas med lägre.

Landskap: Skåne Berättare: N.O.Lund
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1960 Född år 1874 i Hammarlöv
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

och till sist helt borttagas. Detta är rätt svårt att övertyga många om
de tror att man kan tjäna senare genom att kasta skou
detta kan möjligen lyckas på Föt och unga hästar men aldrig på
äldre och i sådana fall märkte man samarbetet med Veterinären
som ju har mått att utlösa djuret om det misslyckas med
experimentet. Ljåk har jag endast haft ett fall av detta slag
men det lyckades bra. Vi började med snabelkor vid ett års
ålder och vid tre år var de fullt normala och detta var det
svåraste fall jag sett i den vägen. (Kockkor) det enda jag försunn-
made var att ta Föt av den från början ty det var ett enastående
fall. Jag trodde inte i början att ^{det} skulle lyckas, utan jag sade till
Veterinären att han lika väl först som sist kunde utlösa fötet,
men både han och ägaren var intresserade av fallet och sade,
vi försöker det kan inte misslyckas, men det lyckades
och både Veterinären och jag blev en erfarenhet rikare.
Veterinären var Palmé, assistent hos Magn Lindé, Kellinge och
hästägaren var Fred Fredgarth i Fredshög, hästen levde till över
fyra års ålder. Samme ägare hade även andra hästar med fel

Landskap: Skåne Berättare: N.O. Lund
Härad: Skytte Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1960 Född år 1874 i Hammarlöv
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

ben ställning av andra slag, men de var äldre och där fanns
inget att göra utan förstärka skorna i yttresidan. På denna fel
tro vanligen med född eller hon komma av för mycket stilla-
stående, en häst står sig fler fel till, än går sig till och hovarna
skall skötas i tids medan felet är ungt, fast många församma
detta och följdena härav kan bli svåra. På senare tid har ung-
hästarna fått gå lösa i stora inhägnade och de inträffar sällan
några missbildningar på hovarne. Hästskoas finns av många
sorter förutom den normala skoen, t. ex normal med hakar,
ringsko, skivsko, Inabelsko, Järnsko, täcksko, Fångsko,
konkavsko och halvmanntsko, den senare användes även på
oxar och konkavskan i allmänhet på ridhästar och finare
vagnhästar. De olika skorna användes ju för olika åkommor
så det gäller att bedömma rätt. Den vanliga normalskoen som
även kallad konvex avskäldes inövändigt, men väl jag kan
förstå var det mera för utseende än till nytta och på senare
tider blev det också rent bortslagt utom i fall såsom Platthor
och Fullhor och i dessa fall måste skochlerne vara av bredare

Landskap: Skåne Berättare: N.O.Lund
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1960 Född år 1874 i Hammarlöv
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

är på vanliga normalskor för att skydda hallerne på pulansomf
även vid Fänge. Lämman kunde ännu beträffas till förtäna hov-
arne om de voro fögrare ty då kunde det uppstå hornsprickor
om man måste ha flera n:er av som fast många smider
gagnade samma sort till alla skor vilket givetsom var fel. -
Hästen brukade skor först vid tre års ålder och var det vanligt
att två eller tre man såndes med till smedjan för att hålla upp
och ännu hålla fast humret. Men den då inte var vid avverkning
som föl så kunde det vara rätt så besvärligt att hålla upp den.
Om den nervös och rädd så blev den bärig och då fick den
ströta många gånger gagnades skohammaren som tillhugge
i stället vilket ju var sena varvettlet och ibland slog hästen
igen så det var inte så enkelt alltid, men drog man rätt med
den kunde de vara både fogliga och snälla. Hästen tog hämmen
på personerna och om någon var för hårdhänt och slog
hanom fick han ingens glädje. var det utan tvivel om ty hästen
glömmes aldrig. Det kan man se om en häst har blivit strämt
någon gång vid ett ställe, så skygger den alltid vid den platsen om

Landskap: Sjöåne Berättare: N.O.Lund
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Soken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1960 Född år 1874 i Hammarlöv
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

Äm det drogen flera år innan han kommer förbi där igen, det
 var litet dant med smafjerna och i första fams ingen skostall uti
 de måste stå uti stöt en bonn och där blev den ofta oroad av
 flera sabben bl. a en skjuta som kom förbi. I ett skostall går
 det bättre och ju tyttare ju bättre jag minns en gång sist år jag
 lärde att två drängar kom med en 3-årig hingst från en gård,
 den skulle skras för första gången och de voro rädda för honom.
 Gesännen stödde fört både frambenene och det ^{gick} något lunda hygg-
 ligt, fast hästen vor lite orolig, men så bak blev det var väns och
 för dem vor drängarne rädda och den en sade till mig: best du
 hålla upp det ena benet skall jag bjuda ett halft dussin Ö. —
 De andra kom om jag att reflekterar, jag förstod att de vor rädda för
 hästen och så tänkte jag om jag kan hålla den så är jag ju ansedd
 som bättre än de och det vor den tanken som lockade mig till att
 pröva på, jag tänkte inte så mycket på Ölet, utan på hur roligt det
 skulle bli för mig om jag lyckades hålla den, välken hal jag skulle
 bli kördan efter. Sagt och gjort jag gick och ord med dem att de
 skulle hålla mig i ryggen så att inte hästen kunde kasta mig in

Landskap: Skåne Berättare: N.O.Lund
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1960 Född år 1874 i Hammarlöv
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

under sig och de gjorde det gärna för att jäta styra rishess.
Jag gick fram till hästen klädd honom i kuvidet och klappade honom
längs sidan och tog ett kraftigt grepp från innersidan på foten
och fick den i rätt läge. Så vi kunde börja med ar- och mungens,
han arbetade mig rätt hårt i början, men jag slapp inte foten och de
höll mig ju i ryggen så risken var inte stor, jag hade hört att man
skulle passera genom ett lågt hästens rörelser vilket jag även gjorde,
allting gick bra och skam kom under och vi stöjde oss mot det.
När jag då redde mig att gå till annat ordinarie arbete igen, hade därigenom
till mig till du håller det andra så skall jag bjuda en liten Newat.
Trött var jag, men vilket inte jubel, att jag ansågs vara bättre häst-
hand än de. Jag drog mig lite för det, men så sade jag, det var bra jag
mig inte om, men får jag en brona må det vara hänt och vi voro
fort överens, jag gjorde samma rörelser som förrut gick till
foten och tog upp den, vi skadde allt gick bra och hästen
rörde knappast foten, de andra hade slagit honom och det
var fel. Här skulle jag egentligen sluta men då kommes inte
det betydelsefullaste till kännedom vilket jag anses vara det bästa.

Landskap: Skåne Berättare: N.O.Lund
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1960 Född år 1874 i Hammarlöv
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

En tid därefter blev det vinter och isgata så hästarna behövde
broddas och i det våglaget måste detta ske vid gårdarna, ty
hästarna kunde inte gå till smidesjerna, så hände det att gesällerna
blev beordrade till den gård där ansvarigaste häst befann sig,
alla hästarna skulle broddas och de väntade med stingsken till
sist, men nu blev det liv och rörelser han kastade drängarna
omkring och ville inte låta sig tas på något vis, själva hans bonden
en oräddlig stor o starka hand föredrogs äro men det blev
samma resultat, han låt sig ej hållas och ^{de} svor och slog men
iget halpa så bad drängen, här är ingen annan bot än vi
får ha bud efter vils smet vilket bonden strattade åt och
såde en påg en påg skulle kunna hålla honom och inte lå
men budet kom till mig och jag följde med dit men blandade
händlar var ^{jag} kom till hästen gjorde jag som förest bilaprost
honan och talte till honan, hästen stod som ett lam och vi
broddade utan något bråk. detta förrövade både mig och de
andra så efter den dagens byrdde de sig ej med ett slå honan.
En häst är ett blott djur och har gott minne som jag nämnde

skuta

Landskap: Bohus Berättare: Nils Otto Lundstr
Härad: Bohus Berättarens yrke: Smed & slaslagare
Socken: Heng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1960 Född år 1874 i Hammarlöf
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjade sidan

Liten smedja var Smedjan och mantering är en Bagn —
 Det sämsta är att jag ej minnas om jag har sänkt in medan-
 stående eller ej, men då gör det ju att baste i Pappersberget
 Det svåraste i bagen var att komma ihåg namnen på verk-
 tygen det var inte alltid så lätt om man måste anstränga sig så
 det blev rätt när gesällen begärde fram de olika slagena.
 Några var lätta att komma ihåg men andra svårare, t. ex runt
 spets o lockhammare användes att slå hål i varana järn men
 de var i tre storlekar den mindre kallades rundspets de andra
 grövre lockhammare. Lätt och Platthammare även olika
 storlek lika så hjäll och Sprinkhammare i tre olika storlek
 På alla överhammare för runt smide från 3/16" — 2" och på
 alla underlagen för hamrarna (även kallade järnben).
 Vid följande var det nästan detsamma, men då hade
 man ju varit i Smedjan rätt länge så gick lättare, men
 det kunde ändå bli Mästar och Gesäll hade olika benäm-
 ningar på samma sak. T. ex. En dörrslag (liten lockdörr).
 Mästar kunde säga dörrslag och Gesällen stajt beroende

Lug III
 Källa
 20/4 -

Landskap: Phäne Berättare: Nils P. O. Rindh
Härad: Phystra Berättarens yrke: F. d. Bredmästare
Socken: Beng Berättarens adress: Hånginge
Uppteckningsår: 1960—1961 Född år 1874 i Hammarlöv
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

på olika orter och därpå har jag länge senare fått bevis
genom de olika Föreningarnes Bisköpskor bara i Skåne.
Det finns många benämningar uppåt landet på saker som
jag än i dag inte sett och som de sitter på vagn eller släde, bara
sådan är ju svårt för en nybörjare i ett ställe, när man
sätter naglar i löten på ett hjul så körde eller brände man
hålet sen skulle detta försänkas så att kullet och skivan
kom att sitta jämt med trädet, i vanliga fall brändes
försänkningen med ett järn med svart kullet i storlek med
nagelshallen och skivan, den biten kallades "försänkare",
men så kom en gesäll som kallade den "Björklund".
Den första gången han frågade efter Björklund var det
ingen av oss som visste vad han menade men när han
förklarade vad den skulle användas till förstod vi honom
och utredan den dagen fick listan heter Björklund även
av mig (det påstods att en somot med det namnet var
Bildverbanen av den förste). På var det en del hammare
med olika namn, två slags smideshammare, den ena med

Landskap: Sjöene *Berättare:* N. C. Lund
Härad: Skytts *Berättarens yrke:* smed o. hovslagare
Socken: Reng *Berättarens adress:* Kämpinge
Uppteckningsår: 1961 *Född år* 1874 *i* Hammarlöv

Upptecknare: berättaren

vanlig penn på tvären den andra med två benen men
den ena rund i stället för penn, för avskälning m.m. den
kallades ribthammare och användes för rickning av vagns
fyndrar och skivning av hästbox m.m. På en del äldre
hammare ännu vid fullbåken, pennhammare och kullham-
mare och för borsbestag, skohammare och bladhammare,
den senare av bara järn, den användes ännu som skoldubla
och när man högg upp häftningar vid stans framtågande.
Vid båken fanns flera saker som hade dubbla namn,
tändst. = stichpassare, knäppare = fotpassare, stämjärn-
huggjärn av dessa fanns flera sorter, breda och smala samt
bakrusor som kallades hållisare flera äldre storlekar och
vi gjorde dem vanligen i ett stycke så att även skaplet var
stål då hade vi järnsågen även benämnd Bågfil. Detta
var bara några med dubbla namn, vi hade ett slags narre =
hår som användes vid isättning av narbåsen som
ännu kallades "hädjeshed". På en del filer för äldre
ändamål, en stor fyrkantig kallades Bestöfvel, och vi

Landskap: Skåne Berättare: N.O.Lund
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1961 Född år 1874 i Hammarlöv

Upptecknare: berättaren

vanlig flätfil med skär i båda händerna och gradfil, slät i ena händerna, så bakrundfilen och trikanthilarna varan de mindre - sågfilen och de ovala - Fågeltunga. Så var det en som gagnades vid Hovbestag och vissa arbeten på trä där kallades rasp, dessa brukade vi ofta göra hugga om när de blev slitna och då hade vi en Blytacka till underlägg så ej tänderna blev skadade. De uppslitna filarna gjordes av flera saker såsom Mejslar, Stångjärn, Borr, Lössar och kinnor dessa kinnor skulle helst användas smält Bly men det gick ju ännu i Öljä, men det förekom sällan ty till smörja gagnades trä och dess var inte så bra. Den gagnades mest till att smörja Belygen med, blandad med härstflätt. Lössarna gagnades mycket i Smedjan, dels för härrning och dels för avbrytning av verktyg såsom rundspets och spindkammare m. fl. Det avbrytning så de fastnade inte när man slog hål i stora järn - hade vi ej Lake till kunde gått det bra med en lit smörskaf, var höken djupa var bruket bäst och vi slog så många vi kunde för det gick fortare än ett kärre mot den tidens härrgrejor.

Landskap: Skåne Berättare: N.O. Lund
Härad: Skydds Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1961 Född år 1874 i Hammarlöv
Upptecknare: berättaren

Fyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

Där såg alltid en gammal hjuvkrösa vid högers sida på
 sandholts blocken, mest lära i och ^{det} var lärjungar som såg
 till att den ig var tom, men sådan hade vi alltid gått om
 när alla hade hemansattat. Sitt de grönar som hörde till
 fyren var allmogetska, landsked, fyrspret och Escherbarst
 den senar är en kallad Tjåke smideshammar och den var
 många gånger till stort nöje för oss ungdommar i synnerhet
 när skolpojkarne passerade förbi, ty de brukade komma i
 dörrar och fäga, e spilletmassar komma, men de väntade
 sällan på svar. Det låg en hel del viltbejler hos smedarna,
 på unda skulle sandked och fyrspret läggas korsade över fyr-
 hälet när vi slutat arbeta på Lördagkvällen till måndagmorgen,
 i annat fall kunde märkas och makter gåra karvar med fyren
 så att hammarst arbeten misslyckades och då förstär man att
 det var farligt att glömma sig. Men smideshammaren skulle
 flyttas från stället varje kväll den fick inte ligga där över natten
 för då fick den som smidede stå i armarna. Så var det något
 som kallades hammaröppet som man måste känna till, det

Landskap: Skåne Berättare: N.O.Lund
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1961 Född år 1874 i Hammarlöv
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

var visse slag med smideshammaren i stället och man var
ute på gården och arbetade och när man hörde den signalen
visste man att de behövde hjälp därinne, liksom om Mäster
var inne och någon ville tala med honom gavs en viss
signal och när han hörde den kom han i smyg. Vi
hörde väl skillnaden så vi lystrade endast till den rätta.
Det var mycket praktiskt med detta system och vi kallade
det för hammar-telegrafen, som det ju även var på visst sätt
som bänkarbetare gällde det att kunna både tänka och
göra något självständigt som t. ex. montera en vagn
och sätta underredena rätt på detta var mycket nöja.
Först sattes bänkerna fast på vagnbågarna, sedan vändes
bågarna under upp och lades på ett par bänkar och så på-
läggs festsättningen av bänkställningen. Den skulle
sitta så att huvudbulten satt precis i mitten mellan
yttebänkerna av vagnbågarna. Skansen var fäst på
tre bänkträd det mellesta rätt precis åt båda 5" i k" bredt
och 3" tjockt och så långt som bänkarnas bredt. I mitten

Landskap: Skåne Berättare: N.O. Lund
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1961 Född år 1874 i Hammarlöv

Upptecknare: berättaren

Hyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

av denna bank sattes huvudbulten fast vid ett hunds gjösas
 på ett sådant sätt, antingen ett fyrkantigt huvud på bulten, som
 fölldes in till hälften i banken och hälften i botten eller
 också kunde den skrivas fast med mitten och satts på
 bulten men i löda faller med två kulljärn på banken och
 de skruvafäste dugde endast till mindre vagnar (trabankarvagn);
 I hvarsen hängdes 4 hål som fästades för hvarsbultarna.
 När nu hvarsen sattes fast på banken var det mycket nog
 med att bultens sätt precis i mitten. Sedan sattes 2 kortare
 banker en framme och en bak på hvarsen, den bakre
 något högre än den främre, så att underlaget kom att
 kungöra, d. v. s. främsta fjäderändan kom närmare korgen
 än den bakre, då blev det bättre drivet i vagnen än om
 fjäderarna satta vägrätt. — Så skulle alla bultmuttrarna
 fästas in i botten, så sattes en bult i varje änden på
 bankarna i vanliga fall två i mittelbankerna. När nu hvar-
 ställningen satt fast var det mycket arbetet på vagnen
 gjort och så lades framhvarnen på hvarst^{ans}ställningen —

Landskap: Skåne Berättare: N.O. Lund
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1961 Född år 1874 i Hammarlöv

Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen endast på den linjerade sidan

Bak hässan var lättare att sätta fast den rättade till efter framhässan det mättes med ett otygligt band som fästes på huvudbullen och mättes på yttre axeländarna. så att de sått litet men det var nödvändigt för att tyglen att spåsa och det är icke alltid att tyglen vara lika stora men de var det mera betydligt. Framaxeln måste vara längre än Bakaxeln och bakaxeln måste strämbas mera än framhässan på att Baktyglen vara större och kom alltid att strämbas mera än framtyglen när de varo beklagna.

Till Bakhässan var enbart en bambu båda 6" bred och 1/2" tjock och så justerades höjden med ett par träslitar (förderklaras) om så behöves - Bakfjädernas sätter fast med ett par stycken med löpp över fjäderna och fem hål i varje löpp, ett för gemensamt mittled och de fyra genom bambu botten på ändarna av styckerna smides ett hål med hål för luttarna som även gick genom luttarna. I stället för hängskalle var en lutt 1" i 1 1/2" fram och fjäderna knöjsa - på framhässan 3" och Bak hässan höjden

Landskap: Skåne Berättare: N.O. Lind
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Fong Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1961 Född år 1874 i Hammarlöv

Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen endast på den linjerade sidan

Så fick jag mer smygget utreende och lätt gång, och man
skulle skrivas ungefär lika mycket framåt som meråt
konstigt på att vi ~~har~~ belastning strävade hjulom utlit.
Och när jag talar om bultjärnen på banken ligger korgen
under upp så det jag kallar över bli egentligen det
under när korgen står rätt, men vi hade den benämningen.

Slutligen anser jag mig ha varit uttalat det huvudsakliga om
konstjäm och mantering, men skulle det finnas några
saker eller uttryck som är svårbeskrifliga vill jag gärna
försöka rättas till det.

Jag tackar för förtroendet som kommit mig till del
och förstår mycket väl att en del som kommit mest inte
av intresset, men jag har haft till till det och det
är en ständigt fast ej av värde.

Kämpinge den 17 April 1961

Nils O. Lundh

Landskap: Thåne Berättare: vid Otto Lundh
Härad: Phyllis Berättarens yrke: lönst
Socken: Beug Berättarens adress: Tämpinge
Uppteckningsår: 1966-1967 Född år 1874 i Hammarlöv

Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

Något mera om fjädrar och bogaxlar.
De äldre bogfjädrarne gjordes av järn och hamrades tills det
blev fjätning, var ett både roligt och hårt arbete och dessa
fjädrar gagnades långt efter utskiftet innan fjäderstillet helt
övertogs järntå färdtjän. Innan hamringens värmedes blodet
till hög smörvärme sedan hamrades med två eller tre hammar
så att de fick fjätning men det måste ske medan blodet var
varmt och det dugde inte försöka rätta ett kallt blad för då
gick det sönder. I de äldre fjädrarne borrarades tre hål i mitten
på båda halvorna för fastsättning på axel och underrede och i det
nedersta sattes en kull med botten $1/2 \times 1/2$ tumet kallat toppskruv
för detta borrarades ett hål i mitten av axelröret till nedersta och
i bojämnet för den översta för att hålla fjädern på plats.
De två andra gick genom ^{längs} och överstyva, men skruvade i axel-
halvorna gick även genom bojämnet. Axellöjven var då bara
en rak bit påsatt på axeln, som senare näre skruvades
gagnades i bladet upp i ändarna för att hålla klammern
fast. I bland gjordes axeln utan löjven och lades en snipa om

fug III
fittig

Landskap: Skåne Berättare: *Nils Otto Lindh*
Härad: Skytte Berättarens yrke: *F. Panselmästare*
Socken: Reng Berättarens adress: *Härpinge*
Uppteckningsår: 1961 Född år 1874 i *Hammarlän*
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

axeln liksom öfver betrotredet. Senare blev det bara en skruv
genom balen, toppskruven, och två skruvhjullar med balen med
men då måste sväpnarna vinklas liksom antalet löpver.
De yngste typer axlar användes löpverna till fyrkantiga och så
hade att där kunde bäras hål i sidorna vare hjullarna sattes,
rättet var betydligt samgase och bättre. Vi sådes löpver
på axeln var det svåraste av axeltillverkningen, först gjordes
löpver av ett plattjärn ungefär 5" i fyrkant och 1/2" tjock och
hjällades ut något på det parti som låg på axeln, så slags hål
i mitten var sattes en spik, "drubb". Det parti på axeln var på
löpver skulle sitta ständes först upp sedan hjällades det något
så slags ett hål för spikat sedan värmdes det upp till rött
och löpver sattes på med ett hårt slag av släggen så spikat
hölade sig fast i hålet sedan sattes en kraftig bett öfver det
hela och löpver satt fast efter några rastro, slag och prötsades
till men det skulle vara snyggt och inga hammarslag fästa
synas och löpver sitta jämt på axeln men med lite vane
gick det bra och den skulle även rändas till efter fjädrar.

Landskap: Skåne Berättare: N.O. Lind
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1961 Född år 1874 i Hammarlöv
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

Lappvarse smittades i vanliga fall ej på förtäm. mittelpartiet av axeln var färdigsmitt, man märkte lieräkna vid en axel sträcker sig under smidet man i vissa fall kunde de tjuga strukas eller sträckas efter behov. Ridsmede var ett hårt och moga arbete och det smäste passna på längden. Man började med att hugga av ett fyrkant järn på lagom grovlek och längd efter besättnad härkraft, t. ex till en arbetsvagn, 1 $\frac{1}{4}$ - 3" fyrkant smittningen började med mittelpartiet som var rundt till ungefär halva axelns längd mellan läpperna, sedan gjordes en lit. åttakantigt något kortare än halva den rundes längd och så länades en lit. fyrkant närmast läpperna på ett par tum. Svare utanför läpperna länades en, sådan fyrkant vartill hjulsten (stuvstävare) skulle pressas. På smiddes axeländan för hjulbässen och längden berodde på bässens längd på 7" - 8" och diametern likadana på bässen i vanliga fall 3 + 1 $\frac{1}{2}$ " och så tappren för axelavtterna. I de smedjorna som hade svarer var det ej så många hvarstake att ändarna var grova nog så gjorde svarren resten.

Landskap: Sråne Berättare: N.O.Lund
Härad: Skytte Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1961 Född år 1874 i Hammarlöv
Upptecknare: berättaren

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

Men där som ej fans svar var det värre, det gällde att passa dem till så nära som möjligt i småt fall blev det mycket arbete att få till ändaren, man måste prova med lössvar medan axeln var rät och då syntes det lätt var ändaren var för grov och då arbetades den med överhansvarer o sålde till den passade så nära som möjligt. Det gick ganska bra utom svarv men mycket mer arbete med smidningen. Det bästa gjuset att smida var lambrachis och även att slita på "märkvärdigt" men de brötes sig lättare vid överbelastning än de som gjordes av Martin, På senare tiden smides inga axlar i smedjan utom de köptes i halvax och svetsades samman till passande längd men man måste justera dem ty det var ej alltid att de var rätt stränkta, det kunde hända att av fyra ändare de tre var stränkta på samma vis (förhållande naturligtvis var svarvarens fel) och sig man ej det gick nog en tungt och höll ej smidjan på den ändan som var fel. Felak kunde bero på att svarvarens gjorde fel med gängningen, höger

Landskap: Skåne Berättare: N.O. Lund
Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
Uppteckningsår: 1961 Född år 1874 i Hammarlöv
Upptecknare: berättaren

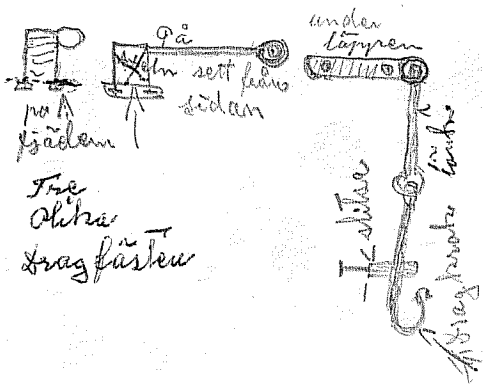
Estadler för dröstar eller tvärkon. Det var ej alla som
tänkte på att se efter sådant, men då fick de dåliga ryktena
att deras vapnar var tunggjorda och ej höll smäjan.
De sista axlar jag smilde var omkring 1910 sedan köpte
jag dem från fabriken det var både billigare och bekvämare
och snyggare.

På skuld jag talade mycket om fastsättning av dragern.
Detta gjordes på flera vis, somliga gjorde ett klammor med
ägla som sattes fast under läppen och spändes fast med främre
fjäderbandet (skivan-hållaren) somliga en slags skruvhålla
som sattes fast på axeln utanför läppen andra åter en hålla
med ägla på nedre fjäderhållaren. Det förra var outlast men
draget på axeln var hårt och starkt och det måste vara led
på draget ejest bröt det förmåhet, fast många hade det ej.
På grävs vapnar, såsom skarsvapnar m fl, sattes en skydds-
plåt på nedre fjäderhållaren som väckte in över narvet nästan
en till skerman för att skydda för sand och smuts så att det
ej kom i smäjan och så i lössan och kunde orsaka besvär.

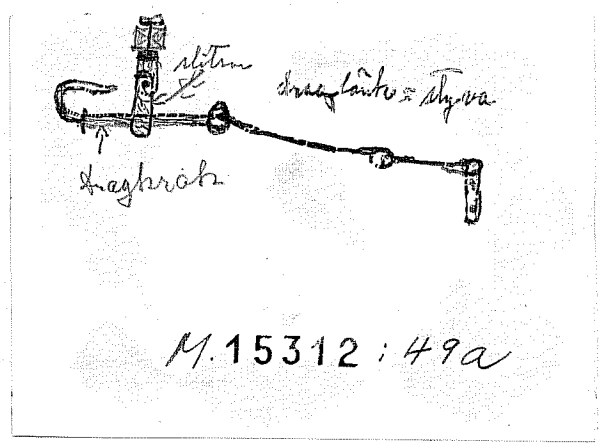
M. 15312: 49a

Landskap: Skåne Berättare: N.O. Lund
 Härad: Skytts Berättarens yrke: smed o. hovslagare
 Socken: Reng Berättarens adress: Kämpinge
 Uppteckningsår: 1961 Född år 1874 i Hammarlöv

Upptecknare: berättaren

M. 15312: 49a

M. 15312: 49a

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen endast på den linjerade sidan

I axeländerne gjordes spår som kallades smörjeränder varit
 överflödiga smörja trängde in och tjänskjorde vid behov.
 På de svarade gjordes ett par färdgripningar med svarstället
 och på de färdade gjordes ett par längsgående spår med en kryssmjöl.
 På åsragarna och finare vagnar gagnades hjulbässor med
 kappstlar varav de finare "helfatent" hade packningar av
 Filt eller läden och vora tåta så intet smörjan kunde rima
 ut och dessa behövde intet smörjas mer än en eller två
 gånger om året om packningarna vora tåta, de smördes
 med mastmjölja och den låga slags i kappsthe och
 arbetade sig själv in, kretsåtdon smördes med Honstiens-
 fett som sätter på hela axeländarna medan hjulet var avtaget.

Detta var det huvudsakliga om axlar och dess tillverkning
 och om jag med mina skrivelser kunnat vara till någon
 nytta så gläder det mig och behövs mera förklaring om
 någon sak vill jag gärna hjälpa till att klarlägg det.
 Slöjabbningsfullt Nils Otto Lundstr
 Kämpinge

Landskap: Känne Berättare: Nils Otto Lundh
Härad: Skotts Berättarens yrke: fd. Pannmästare
Socken: Kung Berättarens adress: Kungälv
Uppteckningsår: 1960-61 Född år 1874 i Hammarby
Upptecknare: berättaren

SÅ VAR DET DÅ

Några glimtar ur smedens mödosamma liv i flydda tider

Av Nils Otto Lundh

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Glad i hågen kom jag den 1 nov. 1889 som 15-åring i lära hos en duktig men ganska sträng och därtill många gånger orättvis mästare, som gärna ville hålla på skråtidens hårda regler, trots att de var avskaffade redan 50 år tidigare. Först skulle man göra bekantskap med bälgen och det gällde att blåsa jämnt men likväl hålla god spänning, vilket fordrade litet vana. Arbetstiden var lång med början kl. 5 på morgonen för att sedan fortgå till kl. 8 på kvällen utan andra raster än dem som erfordrades för mat och kaffe. Lördagar hade vi dock förmånen att sluta kl. 7 på kvällen. En förkortning av arbetstiden inträffade emellertid när den dåvarande gesällen slutat sin anställning. Vi satte då i gång kl. 6 på morgonen och höll på till kl. 7.30 på kvällen med undantag för lördagarna, då vi slutade kl. 6. Det var ju strax litet bättre, fast tiden blev lång nog ändå.

På den tiden fanns det minsann inte så många järn-dimensioner att välja på som nu, utan då fick man skrota, sträcka eller stuka tillgängligt material allt efter behov. Allting smiddes med undantag av träskruvar och hästskosömn, vilka köptes färdiga. Jag fick därför aldrig vara med om att smida söm, vilket räknades som ett styvt arbete. En duktig gesäll skulle kunna slå tre söm i en värme, men för detta fordrades stor vana och skicklighet.

Om vinterkvällarna sysslade vi med förlagsarbeten, såsom hästskor, bult, mutter, nagel m. m. Något skrot såldes aldrig, allt togs till vara och smiddes till s. k. "drumlar", d. v. s. ämnen för hästskor, slitklackar till ploglandssidor o. dyl. Skrotet packades samman i t. ex. en pipping eller liknande och värmdes till hets för att svetsas samman till massiva bitar, som kallades "kattor". Det var ett rätt svårt arbete eftersom ytterhöljet hade benägenhet att lätt bli bränt. Inträffade detta var det slut för den gången och misslyckandet kallades för att "katten kallade". Givetvis var det också litet genant för den motgångsprövade smeden, men med litet vana och försiktighet gick det i allmänhet bra.

När så hetsen var färdig och skulle slås samman av vanligtvis tre man, då började det roliga. Gnistorna sprutade runt hela smedjan och som det mestadels fanns några bonddrängar där om vinterkvällarna försökte vi alltid få gnistorna så mycket som möjligt på dem. Själva hade vi ju våra förskinn, så vi var utom

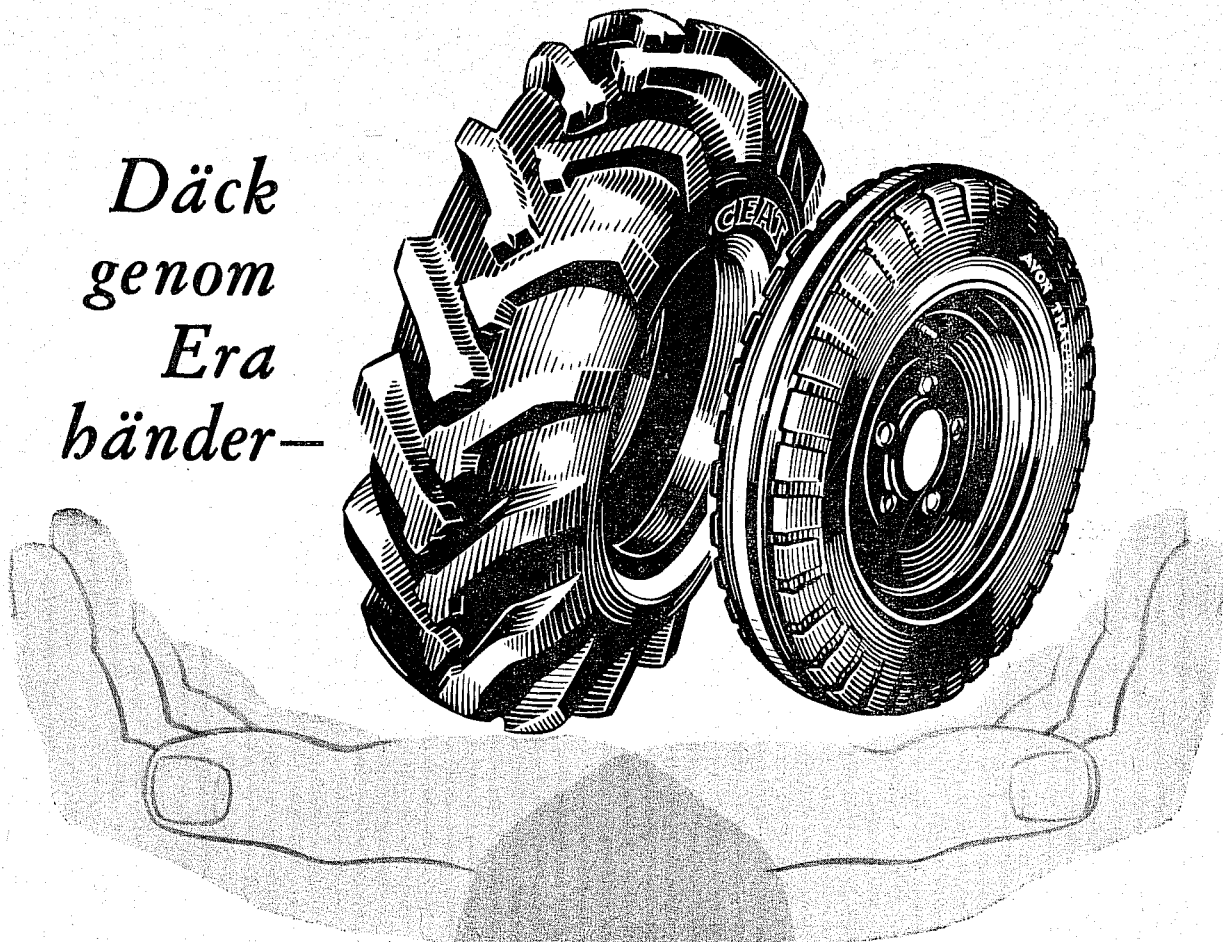

Författaren, f. d. smedgesällen N. O. Sjöström, sedermera hovslagaredragonen vid K 6 nr 7/62 Nils Otto Lundh, Kämpinge, på äldre dagar.

all fara. Hej, nu stack det genom byxorna på drängarna och det blev ett hoppande och stampande utan like! Ja, ibland tog det t. o. m. eld i byxorna, så det var inte helt ofarligt, men dom som hade roligt det var vi. Efter att ha varit med om äventyret en gång, blev drängarna mera försiktiga och ställde sig bakom oss vid nästa gnistregn, men vi tyckte förstas att det var skojigt att sätta fart på gossarna.

Efter slutat arbete på lördagskvällen skulle man "fuska", d. v. s. arbeta åt sig själv i två timmar. Det stod angivet i kontraktet, så det gick inte att smita ifrån för då kom mästare, som strängt höll på att detta skulle följas. "Det är då du skall lära dig att gagna tänger och verktyg", deklarerade han med skärpa. Och arbetsuppgifter saknades minsann inte på den tiden, då alla gagnade träskor, som skulle beslås med slitjärn och jorar. Vidare tillverkade man en hel del knivar, ty gaffelknivar var inte vanliga på den tiden, inte ens gafflar. Det blev ju en mycket välbehövlig extrainkomst till den lilla arbetslönen man erhöll — 100 (ett hundra) kronor för tre år! Mästare ville inte göra sådana arbeten — möjligen knivarna — och jag fick 25 öre styck för dessa, varav 5 öre gick till skaffet och 5 öre till den som

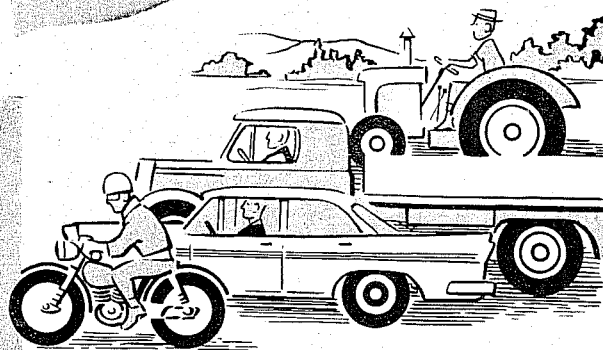
Däck
genom
Era
händer—

— till förbrukarna?

Javisst!

Det tjänar både Ni och Era kunder på.
Lantbruksringar av olika slag, person-
vagns-, lastbils- och MC-däck — alla
kan Ni erhålla genom oss till förmånliga
priser. Sänd in kupongen redan idag så
får Ni alla upplysningar Ni behöver.

◀ **CEAT** ▶

AVON

Till ENGELSKA GUMMI AB • EKSJÖ
Jag önskar närmare upplysningar om Ert däck-
sortiment, prislister, villkor m.m.

Namn

Adress

Postadress

ENGELSKA GUMMI AB • EKSJÖ

Tel. Eksjö 2535. Avdelningskontor i Stockholm, tel. 86 60 21

drog slipstenen. Sedan blev det ju inte så mycket kvar, men det var storartat när man fick beställning på knivar från bondmörorna. Jag var känd som en duktig eggjärnsmed och gjorde även brödknivar för 50 öre styck, men någon större omsättning blev det dock aldrig tal om.

Verktygen i en lantbrukssmedja var inte mycket att hurra för. Borrmaskinen var hemmagjord och drevs för hand, och även borren var av egen tillverkning. Gjorde man dessa med vridna skär gick det med litet vana ganska bra att borra med dem. Gångverktygen, såväl tappar som backar, var även hemmagjorda och varje bult måste man träcka för att få muttern att passa. Gångstigningen var för det mesta densamma och alla mindre bultar gängades med samma klubba eller snitt, motsvarande våra dagars fasta backar.

Ett av de noggrannaste smidena gällde eggjärn, såsom yxor, liar och hackelseknivar, och den största konsten var att svetsa in stålet så att det ej brändes, ty då var arbetet förstört. Med litet vana brukade det gå ganska bra och många blev specialister på eggjärnsmede, vilket ansågs som något extra fint.

Ja, så tog läroåren slut och man fick avlägga ett prov, som kallades gesällstycke. Om detta godkändes blev man gesäll och så var det att ge sig åstad för att praktisera och visa vad man kunde på andra verkstäder. Nu gällde det att förete prov på det kunnande man inhämtat under lärotiden, när man blev förelagd att utföra självständiga arbeten.

Jag minns första gången jag skulle göra en fällyxa och det var till en person som var mycket fordrande. När den var färdig tyckte han inte den var snygg nog och kritiserade den enligt mitt tycke väl kraftigt. "Nå, gå gör vi en annan", sa jag, samt gjorde så och fick den även godkänd. Den första köpte jag själv av mästern billigt och kritiken gjorde mig en erfarenhet rikare. Till historien hör emellertid att hans anmärkning gått ut på att få den första yxan till underpris, ty sedan ville han även tillhanda sig den.

En gång kom jag till en gammal mästare, som envist körde i de gamla hjulspåren och inte ville följa med i tidens utveckling. Här hade en praktikant ingenting att lära och många dar varade inte konditionen förrän det bar i väg till nästa, som visade sig vara raka motsatsen. Tyvärr skulle jag endast vikariera för en skadad gesäll, så anställningen varade bara två månader. Men det var en lärorik tid som jag sedan aldrig har glömt. Hans valspråk var: "När du gör ett arbete, gör det väl ifrån dig så jag vågar ta betalt. Det vågar jag inte om det är dåligt." Dessa ord har sedan varit följeslagare åt mig livet igenom.

Vagnssmede hörde till de arbeten som man måste kunna för att kallas en god gesäll. Särskilt viktigt var

skränkningen av axlarna, som måste göras med största noggrannhet, annars kunde inte smörjan hållas och vagnen gick trögt. Det fanns många smeder som aldrig lärde sig den konsten. Jag minns en anställning på en verkstad, där det arbetades åt flera åkare. Gesällen före mig hade gjort vid en hel del vagnar men på ett sådant sätt att de måste smörjas varje dag. Ja, axlarna var så snävt svarvade att det överhuvud inte fanns plats för någon smörja. Jag fick då i uppdrag att justera en av vagnarna och det utföll så väl att alla de övriga också föll på min lott att ändra. Jag blev väldigt berömd på kuppen och fick i fortsättningen se om många vagnar.

Ett minne av annan art från gesälltiden gällde räddning av en människa, vars häst kommit i sken. Vid tillfället i fråga höll jag på med att sko ett par hästar på smedjegården i Arrie, då jag plötsligt fick höra ett ovanligt buller från vägen jämte ångestskri från en människa. Jag sprang ut på vägen och såg då ett ekipage i full galopp komma rusande emot mig. Med några språng var jag i fatt hästen, fick tag i betslet samt lyckades stanna och lugna det uppskrämda djuret. Tygeln hade slitits av och ena skakeln hade gått sönder samt skurit ett stort sår i hästens ljumske. Jag gjorde ordentligt rent i såret och behandlade det med egen Myrratinktur, som hade god verkan. Körsvennen visade sig vara en slaktarefru Nilsson från Alstad, som på väg från Malmö råkat ut för olyckan i Käglinge. Slaktaren själv kom också tillstädes, vi lagade tygeln och skakeln och allt blev bra igen. Ekipaget kunde fortsätta som om ingenting hänt.

En annan gång — jag arbetade då i Mell. Grevie — räddade jag också en människa, och då tror jag säkert det var från döden. Det var på hösten och säden höll på att köras in på fälten utanför smedjan där jag arbetade. Gubben, som körde skjutsen, hade just lastat av och stod på marken för att lyfta lastmeden upp i vagnen, då hästarna kom i sken och satte av i fullt språng. Det bar sig då så olyckligt, att gubben fick foten mellan repet och lastmeden med påföljd att han plöjde gatan med "ändan" och byxbaken som enda skydd. Turigt nog stod jag i dörren och blev vittne till det dramatiska förloppet. Först kom hästarna rusande men någon kusk blev jag inte varse förrän vagn och lastmed passerat. Bakom det framrusande ekipaget låg den arme mannen och släpades fram med dödsångest i blicken.

Fort som tanken slängde jag av tofflorna och satte av i full fart efter de bortflyende, sneddade en tomt som hästarna måste kring och hann upp dem. Jag fick tag i selen och svingade mig med ett språng upp på en av hästryggarna och var därmed herre över situationen. Den vilda färden var slut och jag lösgjorde mannen, som därmed räddades från en säker död. Förutom byxorna, som var utslitna i baken, kostade det mannen många supar, ty någon annan belöning var det aldrig

SVERIGES SMIDES- & MEKANISKA VERKSTÄDERS RIKSFÖRBUND

Sveriges Smides- & Mekaniska Verkstäders Riksförbund avhåller sitt årsmöte 1960 å Börsen i Göteborg måndagen den 20 och tisdagen den 21 juni. Öppningsceremonin, vilken i år på grund av förbundets 40-årsjubileum blir högtidligare än vanligt, inleds kl. 9.00 på måndagen.

Enär lokalföreningarna i sina valrapporter anmält sina årsmötesombud, erfordras icke ombudsfullmakter. Det är emellertid synnerligen angeläget, att de föreningar, vilka ännu ej insänt valrapport, ofördröjligen tillser att valrapporten kommer riksförbundet tillhanda.

Anmälningblanketter, på vilka deltagarna kan anteckna sina önskemål om måltider, logi m. m., kommer inom kort att utsändas till ombuden. Dessutom sändes blanketter till lokalföreningarnas ordförande, hos vilka övriga medlemmar, som önskar delta i årsmötet, kan erhålla önskade blanketter. Då tillgången på hotellrum är ytterst begränsad bör anmälningarna insändas till stockholmsexpeditionen snarast möjligt, dock senast den 28 maj.

Ombuden erinras om nödvändigheten att medtaga de utsända årsmöteshandlingarna, då endast en liten reservupplaga av dessa blir tillgänglig vid årsmötet.

Detaljerat program över de olika arrangemangen kommer i nästa nummer av Svensk Smidestidning. Reservera redan nu den 20 och 21 juni för deltagande i riksförbundets 40:e årsmöte.

STYRELSEN

T. Kristiansson/Sekr.

Med tonvikt på industrin . . .

Välkommen
till den
internationella
Svenska Mässan
och vår nya
Industrihall

SVENSKA MÄSSAN

21—29 maj 1960

GÖTEBORG

SVENSKA MÄSSAN INVIGES DEN 21 MAJ

Den 43:e Svenska Mässan i Göteborg inviges lördagen den 21 maj och pågår sedan t.o.m. söndagen den 29 maj. Ambassadör Eric Boheman kommer efter ett tal, som motses med speciellt intresse, att förklara Mässan öppnad.

Alla utrymmen på det stora området är för längesedan bokade för utställares räkning. Över 1 000-talet in- och utländska företag representerande ett 25-tal länder utställer på årets mässa. Stor uppmärksamhet kommer helt visst den nybyggda och imponerande Industrihallen — en medlem i Göteborgsföreningen har gjort järnkonstruktionen — att väcka, då den i år har mässpremiär. Den tunga industrin har koncentrerats hit och bl. a. återfinner man Tjeckoslovakiens avdelning med verktygsmaskiner. Nämnas bör också att utrustningar för verkstäder och industri kommer att presenteras i A-hallen.

Det stora och intressanta urvalet av utställda produkter med många nyheter garanterar alla ett givande mässbesök. Vi rekommenderar varmt våra förbundsmedlemmar att göra ett besök.

tal om. Jag fick emellertid många lovord av folket i trakten och det var belöning nog för mig.

Som tidigare antytts var arbetet i smedjorna betydligt hårdare förr och man fick sannerligen göra skäl för sin dagspeng. Ett mycket ansträngande jobb var att hamra upp fjäderblad, som på den tiden gjordes av järn. Det var sällan som fjäderstål begagnades. En sats fjädrar, som t. ex. varit med vid en eldsvåda, måste för att återfå sin fjädring hamras upp rätt hårt och helst då av tre man. Det gick raskt undan och roligt var det, men när kvällen kom var man förstas ordentligt trött. Fabriksfjädrar förekom inte då, och själv gjorde jag både axlar och fjädrar till de första vagnarna jag tillverkade efter att ha blivit egen mästare. Det dröjde emellertid inte länge förrän jag övergick till fabriksprodukter, vilket givetvis förenklade arbetet i hög grad. När bilvagnarna började bli allt vanligare, upphörde jag med min rörelse, så dem hade jag inte mycket att göra med. Men — nya tider, nya seder, heter det, och så bör det väl även vara, tycker jag.

VEM HAR RÄTT OM TRAKTORHYTTERNA?

Arbetskyddsstyrelsen förnekar kategoriskt att man vid provningsförsök skulle ha godkänt skyddshytt till traktorer som senare skulle fallit igenom vid utförda hållfasthetsprov. Detta framhålles bl. a. i en skrivelse till socialdepartementet med anledning av en interpellation i riksdagen av hr J.-A. Arvidsson.

Bakgrunden till interpellationen är de bestämmelser som arbetskyddsstyrelsen utfärdade i följd om att nytillverkade traktorer skall vara försedda med skyddshytt eller skyddsram. Delade uppfattningar om obligatoriet i dessa anvisningar skall här vara upprinnelsen till den stundom fräna polemik som etablerats mellan parterna främst Statens maskinprovningar i Ultuna och arbetskyddsstyrelsen.

I sin interpellation framhåller riksdagsman Arvidsson bl. a. att mellan 4—500 jordbrukare i landet frågar sig hur ansvarsbördan skall fördelas i händelse av uppkommande skador som orsakas av att skyddshyten är undermålig. Jordbrukaren har dock köpt den skyddshyttförsedda traktorn med hänsyn till arbetskyddsstyrelsens godkännande.

Den typ av traktorhytt som här åberopas av motionären har tillverkats i två modeller. I första fallet har arbetskyddsstyrelsens tjänstemän enligt styrkta uppgifter godkänt hytten sedan den visat sig motsvara hållfasthetskraven vid utförda s. k. slagprov. Sedermera inlämnade emellertid samme tillverkare en annan traktorhytt, som dock deformerades mer än den tidigare provade och därför inte kunde godkännas.

De ansvariga tjänstemännen i arbetskyddsstyrelsen hävdar med bestämdhet att det är den senare traktortypen som åberopas. Man anser också att det är denna traktorhytt som Statens Maskinprovningar genom sin direktör Harald A:son Moberg velat utnyttja i sin kritiska inställning visavi störtskydden i allmänhet.

En viss svårighet att identifiera traktorerna vid registreringsbesiktningen påtalas också i arbetskyddsstyrelsens skrivelse till departementet. För att underlätta kommande besiktningar ämnar man därför lägga fram vissa ändringsförslag.

SHSO BYTER NAMN

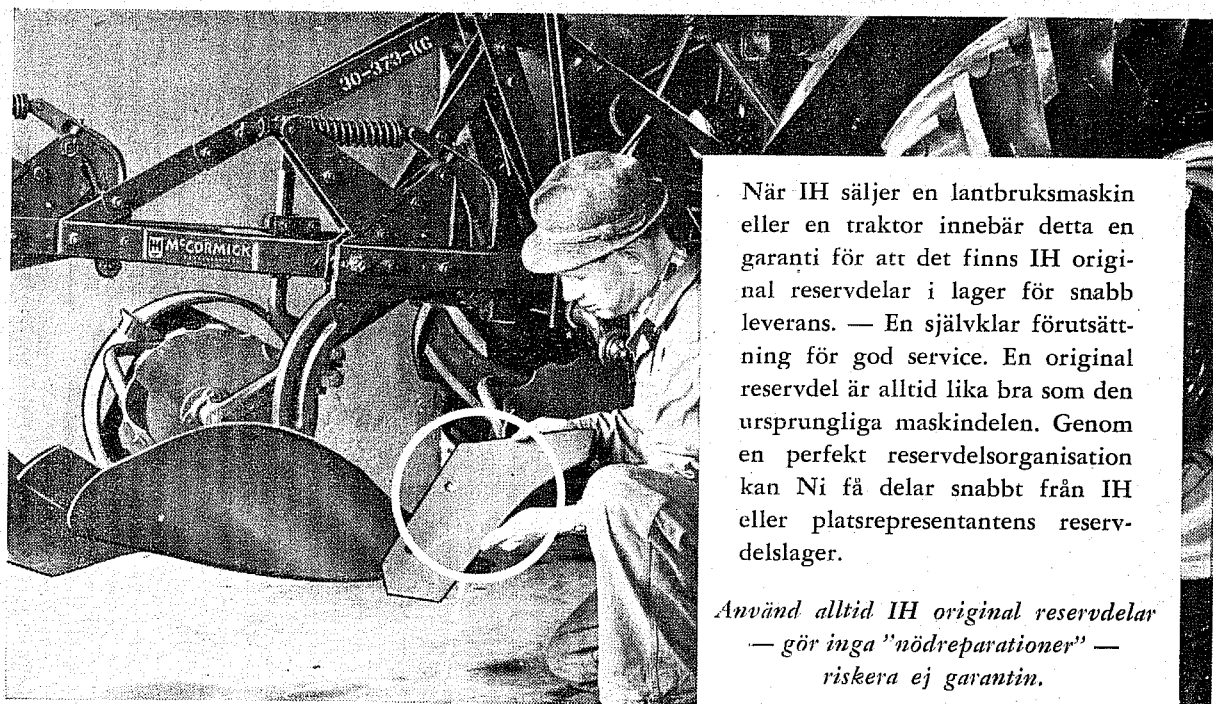
Vid en sammankomst med Yrkesförbundens representantkap konfirmerades Sveriges Hantverks- och Småindustriorganisations beslut att ändra namn. Detsamma blir i fortsättningen Sveriges hantverks- och industriorganisation, varvid initialerna ändras till SHIO.

Ett större parti HÄSTSKOR

hästskosöm och stålbrodd, allt nytt, utsäljes till kolossal lågt pris.

S. ARONSSON

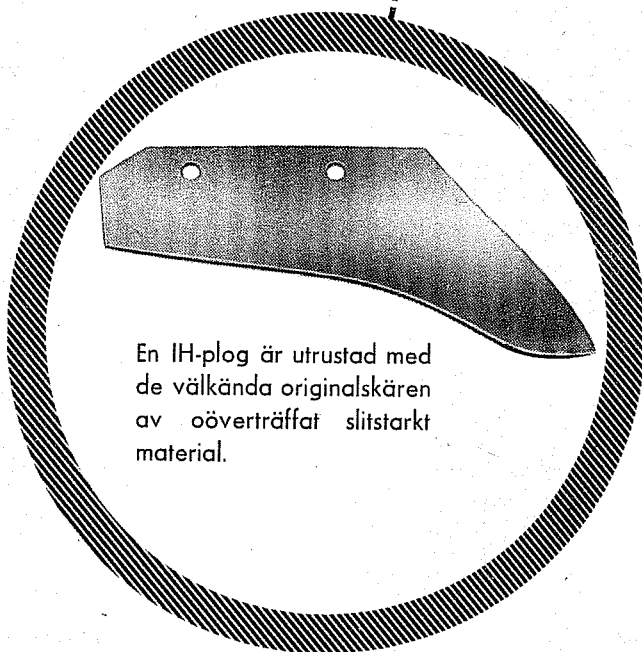
HALMSTAD TEL. VÄXEL 181 41

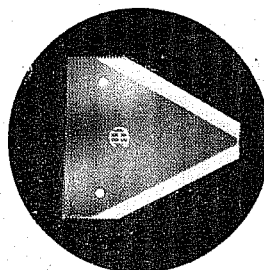
När IH säljer en lantbruksmaskin eller en traktor innebär detta en garanti för att det finns IH original reservdelar i lager för snabb leverans. — En självklar förutsättning för god service. En original reservdel är alltid lika bra som den ursprungliga maskindelen. Genom en perfekt reservdelsorganisation kan Ni få delar snabbt från IH eller platsrepresentantens reservdelslager.

*Använd alltid IH original reservdelar
— gör inga "nödreparationer" —
riskera ej garantin.*

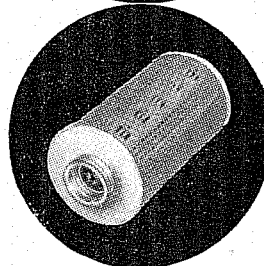
Rätt IH-service kräver IH original reservdelar

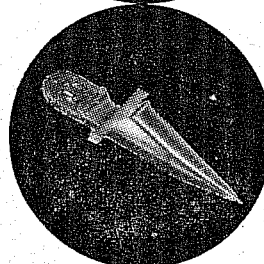
En IH-plog är utrustad med de välkända originalskären av oöverträffat slitstarkt material.

IH-knivblad tillverkas av högvärdigt stål och slipas under strängaste kontroll.

Ett igenslammat oljefilter släpper igenom smuts och förstör snabbt en motor. Byt regelbundet olja och filterinsats — IH original.

Använd alltid IH hejarsmida skyddsklor av seghärdat stål för låga underhållskostnader, lätt gång och maximal slitstyrka.

AB INTERNATIONAL HARVESTER CO

Norrköping · Malmö